Fitxes de català

35 fitxes de teoria amb exemples, les trampes habituals i exercicis amb solucions. De l'A1 al C2.

Ortografia

Els accents diacrítics 2
La dièresi 4
Majúscules i minúscules 6
Apostrofació, contraccions i guionet 8
Vocals àtones: a/e, o/u 10
Ortografia de les consonants 12

Morfologia i verbs

Derivació i composició 14
Temps verbals i el subjuntiu 17
Gerundi i participi 20
Gènere i nombre 22
Determinants i quantificadors 24
Els adverbis 26

Pronoms

Els pronoms febles: combinacions 29
Els pronoms relatius 31

Preposicions i conjuncions

Per i per a 33
Preposicions i règim verbal 35
Perquè, per què i per a què 37
Sinó i si no 39

Lèxic i discurs

Frases fetes i refranys 41
Com preparar els sinònims 43
Parònims i mots que es confonen 45
Barbarismes freqüents 48
Els connectors 50

Expressió oral i escrita

La carta personal 52
El text semiformal del B2 54
El text informatiu del C1 56
El correu electrònic formal 58
L'article d'opinió i els arguments 60
L'editorial 62
La crítica 64
La notícia 66
L'entrada de blog 68
El paràgraf i la puntuació 70
La prova oral del B2 i del C1 72
La prova oral 74

Els accents diacrítics

> *L'accent diacrític distingeix dues paraules que s'escriuen igual. Des de l'ortografia de l'IEC del 2016, només en queden uns quants, i l'examen pregunta tant els que es mantenen com els que han desaparegut.*

1 Els que es mantenen

AMB ACCENT	SENSE ACCENT
bé (adverbi, el bé)	be (xai, lletra)
déu (divinitat)	deu (número; verb deure)
és (verb ser)	es (pronom)
mà (part del cos)	ma (possessiu)
més (quantitat)	mes (del calendari)
món (el planeta)	mon (possessiu)
pèl (cabell)	pel (per + el)
sé (verb saber)	se (pronom)
sí (afirmació, pronom)	si (conjunció, nota)
sòl (terra)	sol (astre, sense companyia)
són (verb ser)	son (ganes de dormir)
té (verb tenir)	te (pronom, planta)
ús (utilització)	us (pronom)
vés (imperatiu d'anar)	ves (imperatiu de veure)
véns, **vénen** (verb venir)	vens, venen (verb vendre)

No t'hi confonguis: *manté*, *conté* o *convé* també porten accent, però per la regla general (són paraules agudes acabades en vocal), no pas perquè siguin diacrítics.

2 Els que han desaparegut

Abans del 2016 portaven accent i ara ja no: *dona* (nom i verb), *soc*, *os* (animal), *mora* (fruit), *net* (familiar), *sec* (plec), *molt* (del verb moldre), entre d'altres. Escriure'ls amb accent ara és una falta.

! Trampes habituals

- × *Ja **són** les vuit* (verb), però *tinc **son*** (ganes de dormir).
- × *Deixa **pèl** pertot*, però *passa **pel** carrer*.
- × *La **dona** li **dona** la clau*: cap dels dos porta accent.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Aquesta _____ és la meva veïna.

○ dona ○ donà ○ dóna

2 No _____ on he deixat les claus.

○ se ○ sé ○ sè

3 Ja _____ les deu del vespre.

○ son ○ són ○ sòn

4 Tinc tanta _____ que se'm tanquen els ulls.

○ son ○ són ○ sòn

5 Vols _____ cafè?

○ mes ○ més ○ mès

6 _____ un noi molt trempat.

○ Es ○ És ○ Ès

7 Aquest pis no _____ gaire llum.

○ te ○ té ○ tè

8 El gat ha deixat _____ a tot el sofà.

○ pel ○ pél ○ pèl

Les meves notes

Solucions

1. **dona**. Des del 2016, «dona» ja no porta accent diacrític.
2. **sé**. Verb saber: «sé», amb accent diacrític.
3. **són**. Verb ser: «són».
4. **son**. Ganes de dormir: «son», sense accent.
5. **més**. Quantitat: «més». «Mes» és el del calendari.
6. **És**. Verb ser: «és». «Es» és el pronom.
7. **té**. Verb tenir: «té».
8. **pèl**. Cabell: «pèl», amb accent obert. «Pel» és per + el.

La dièresi

> *La dièresi (¨) només va damunt de la **u** i de la **i**. Té dues funcions, i a l'examen la trampa sol ser una de les excepcions.*

1. Fer sonar la u després de g i q

Davant de *e* i *i*, la *u* de *gu* i *qu* no sona. Quan sí que ha de sonar, porta dièresi: *pin**gü**í*, *lin**gü**ística*, *ai**gü**es*, *llen**gü**es*, *q**ü**estió*, *fre**qü**ent*, *conse**qü**ència*.

Compara: *guerra*, *guitarra*, *quilo* (la u no sona, no hi ha dièresi).

2. Trencar un diftong

Quan una *i* o una *u* que va després de vocal no forma diftong amb ella, sinó que es pronuncia en una síl·laba a part, porta dièresi: *ve**ï**na*, *ra**ï**m*, *pa**ï**s*, *di**ü**rn*, *re**ü**nió*, *tra**ï**ció*.

Si la vocal ja ha de portar accent per les regles generals, l'accent substitueix la dièresi: *veí* però *veïna*; *país* però *països*.

3. Les excepcions

No porten dièresi, encara que la vocal es pronunciï a part:

- L'**infinitiu**, el **gerundi**, el **futur** i el **condicional** dels verbs en -uir: *conduir*, *conduint*, *conduiré*, *conduiria*. En canvi, sí que en porten altres formes: *conduïa*, *conduït*, *traduïm*.
- Els mots amb els sufixos **-isme** i **-ista**: *egoisme*, *altruista*, *panteisme*.
- Els mots amb **prefix**: *reinventar*, *contraindicació*, *coincidir*, *antiinflamatori*.

! Trampes habituals

× *Han **traduït** el llibre*, però *estan **traduint** el llibre*.

× ***Lingüista*** porta dièresi per la g (la u sona), tot i el sufix -ista: l'excepció del sufix només afecta la i.

× ***Veïna*** però ***veí***: en el masculí, l'accent substitueix la dièresi.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 El _____ no pot volar.
○ pinguí ○ pingüi ○ pingüí

2 Ja han _____ el llibre al castellà.
○ traduit ○ traduït ○ tradüit

3 Ara estan _____ el segon volum.
○ traduint ○ traduïnt ○ tradüint

4 És una persona molt _____.

○ altruista ○ altruïsta ○ altrüista

5 La meva _____ del tercer és infermera.

○ veina ○ veïna ○ vèina

6 Dijous hi ha una _____ de veïns.

○ reunió ○ reuniò ○ reünió

7 Hem de comprar _____ per a la paella.

○ aigua ○ aigüa ○ aïgua

8 És una _____ que no podem ignorar.

○ questió ○ qüestió ○ qüestiò

Les meves notes

Solucions

1. **pingüí**. La u sona després de g: dièresi. I és aguda acabada en vocal: accent a la í.
2. **traduït**. El participi dels verbs en -uir porta dièresi: «traduït».
3. **traduint**. El gerundi dels verbs en -uir no porta dièresi: «traduint».
4. **altruista**. Els mots amb el sufix -ista no porten dièresi.
5. **veïna**. La i es pronuncia a part (ve-ï-na): dièresi.
6. **reunió**. Els mots amb prefix (re-) no porten dièresi.
7. **aigua**. «Aigua»: la u ja sona sense dièresi perquè va davant de a. El plural sí que en porta: «aigües».
8. **qüestió**. La u sona després de q davant de e: «qüestió».

Majúscules i minúscules

> *En català, la majúscula és més restrictiva que en anglès o castellà. A l'examen sol fallar per excés: dies, mesos, càrrecs i llengües van en minúscula.*

1 Amb majúscula

- **Noms propis** de persona, lloc, astres i éssers singulars: *Montserrat*, *la Seu d'Urgell*, *el Segre*, *la Terra* (el planeta).
- **Institucions i organismes**: *el Parlament de Catalunya*, *la Universitat de Lleida*, *l'Ajuntament de Tàrrega*.
- **Festes**: *Nadal*, *Sant Joan*, *la Diada*, *Setmana Santa*.
- **Títols** d'obres, només la primera paraula (i els noms propis que hi hagi): *Mirall trencat*, *La plaça del Diamant*.
- **Abreviatures de tractament**: *Sr.*, *Sra.*, *Dr.*, *Dra.*

2 Amb minúscula

- **Càrrecs i títols**, quan van seguits del nom o acompanyats: *el president de la Generalitat*, *la rectora*, *el papa*.
- **Dies de la setmana i mesos**: *dilluns*, *octubre*.
- **Llengües i gentilicis**: *el català*, *els lleidatans*, *la cuina francesa*.
- **Punts cardinals**, si no formen part d'un nom propi: *al nord de la comarca*, però *Amèrica del Nord*.
- **Tractaments sencers**: *el senyor Puig*, *la doctora Vila*.
- El **genèric** dels noms de carrers i espais: *el carrer Major*, *la plaça de la Paeria*.
- Darrere de **dos punts**, tret que comenci una cita: *Ho tinc clar: no hi aniré.*

! Trampes habituals

× *La terra* (el sòl) va en minúscula; *la Terra* (el planeta), en majúscula.

× *L'estat* com a concepte general va en minúscula; *l'Estat espanyol*, com a institució concreta, en majúscula.

× *Dilluns, 3 de novembre*: ni el dia ni el mes porten majúscula.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 La reunió serà el 3 de _____.

○ novembre ○ Novembre ○ NOVEMBRE

2 Ha parlat _____ de la Generalitat.

○ el president ○ el President ○ El President

3 M'encanta la cuina _____.

○ francesa ○ Francesa ○ FRANCESA

4 Viuen al _____ de la comarca.

○ nord ○ Nord ○ NORD

5 Ha estudiat a la _____ de Lleida.

○ universitat ○ Universitat ○ UNIVERSITAT

6 Per _____ anirem a casa dels avis.

○ nadal ○ Nadal ○ NADAL

7 Aquest estiu he llegit _____.

○ la plaça del diamant ○ La plaça del Diamant ○ La Plaça del Diamant

8 La _____ gira al voltant del Sol.

○ terra ○ Terra ○ TERRA

Les meves notes

Solucions

1. **novembre**. Els mesos van en minúscula.
2. **el president**. Els càrrecs van en minúscula.
3. **francesa**. Els gentilicis van en minúscula.
4. **nord**. Els punts cardinals van en minúscula si no formen part d'un nom propi.
5. **Universitat**. El nom d'una institució concreta va amb majúscula.
6. **Nadal**. Les festes van amb majúscula.
7. **La plaça del Diamant**. Als títols, majúscula a la primera paraula i als noms propis.
8. **Terra**. El planeta va amb majúscula; el sòl, en minúscula.

Apostrofació, contraccions i guionet

1 Apostrofació de l'article

El i **la** s'apostrofen davant de vocal o h: *l'home*, *l'aigua*, *l'escola*. Però **la** no s'apostrofa en aquests casos:

- Davant de *i* o *u* àtones (amb h o sense): *la universitat*, *la història*, *la humitat*. En canvi, si són tòniques, sí: *l'illa*, *l'última*.
- Davant del prefix negatiu *a-*: *la anormalitat*, *la asimetria*.
- Davant del nom de les lletres i de les hores: *la e*, *la una*.

Ni **el** ni **la** s'apostrofen davant de *i* o *u* que fan de consonant: *el iogurt*, *la iaia*, *el whisky*.

De s'apostrofa davant de vocal o h, seguint les mateixes excepcions de la i i la u consonàntiques: *d'aigua*, *d'història*, però *de iogurt*.

2 Contraccions

PREPOSICIÓ + ARTICLE	RESULTAT
a + el, a + els	al, als
de + el, de + els	del, dels
per + el, per + els	pel, pels
per a + el, per a + els	per al, per als
ca + el, ca + en	cal, can

No hi ha contracció si l'article està apostrofat: *a l'home*, *de l'avi*, *per l'estiu*.

3 El guionet

- **Pronoms darrere del verb**: *digue-li*, *dona-m'ho*, *porta-l'hi*.
- **Numerals**: entre desenes i unitats, i entre unitats i centenes: *vint-i-dos*, *trenta-cinc*, *dues-centes*.
- **Alguns compostos**: *penja-robes*, *nord-est*, *xino-xano*. La majoria, però, van junts: *paraigua*, *gratacel*.

! Trampes habituals

× *La universitat* i *la història* no s'apostrofen, però *l'illa* i *l'única* sí.

× *Dos-cents* i *dues-centes* porten guionet; *cent* i *mil* no hi van units: *mil cinc-cents*.

× *Per al* no és cap error: és la contracció de *per a + el*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Estudia a _____ universitat.

○ el ○ l' ○ la

2 Hem visitat _____ illa de Menorca.

○ el ○ l' ○ la

3 M'apassiona _____ història de Catalunya.

○ el ○ l' ○ la

4 Vaig obrir _____ iogurt de maduixa.

○ el ○ l' ○ lo

5 Ens veiem a _____ una del migdia.

○ l' ○ la ○ les

6 Han venut la casa _____ avi.

○ de el ○ de l' ○ del

7 Tenia _____ anys quan va començar.

○ vint i dos ○ vint-i-dos ○ vintidos

8 Aquest regal és _____ nen petit.

○ pel ○ per al ○ per el

Les meves notes

Solucions

1. **la**. «La» no s'apostrofa davant de u àtona.
2. **l'**. Davant de i tònica, sí que s'apostrofa.
3. **la**. Davant de i àtona (encara que hi hagi h), «la» no s'apostrofa.
4. **el**. La i de «iogurt» fa de consonant: no s'apostrofa.
5. **la**. Davant de les hores, «la» no s'apostrofa.
6. **de l'**. No hi ha contracció davant d'article apostrofat: «de l'avi».
7. **vint-i-dos**. Entre desenes i unitats, guionet: «vint-i-dos».
8. **per al**. Destinatari (per a) + el = «per al».

Vocals àtones: a/e, o/u

> *En català central, la a i la e àtones sonen igual (vocal neutra), i la o i la u àtones també. Per escriure-les bé, hi ha uns quants recursos.*

1 El truc principal: buscar la tònica

Busca una paraula de la mateixa família on la vocal soni accentuada:

- *teulada* ← *teula*; *blavós* ← *blau*; *llunyania* ← *lluny*.
- En els verbs, mira la tercera persona del present: *parla* → *parlar*; *munta* → *muntar*; *queda* → *quedar*.

2 A/E a final de mot

- En general, masculins en **-e** (*poble*, *viatge*) i femenins en **-a** (*porta*, *platja*). Excepcions a la fitxa de gènere i nombre.
- En els verbs, si la vocal neutra és l'última lletra, **-a** (*canta*, *venia*); si és la penúltima, **-e** (*cantes*, *venien*). Els infinitius en -re són a part: *veure*, *prendre*.

3 Mots amb e que en castellà porten a

ànec, assemblea, espàrrec, enyorar, meravella, monestir, orfe, orgue, rave, sergent, treball, malenconia, Esteve, Empordà.

4 O/U: verbs amb alternança

Collir, cosir, escopir, sortir i **tossir** s'escriuen amb **u** quan la vocal és tònica i amb **o** quan és àtona: *surt* però *sortim*; *cus* però *cosia*; *cullo* però *collirem*.

Poder i **voler** porten u en tot el present de subjuntiu: *pugui, puguem, vulgui, vulgueu*.

5 Els pseudoderivats

Alguns mots cultes vénen directament del llatí i no conserven la vocal del mot català:

MOT	DERIVAT CULTE
boca	bucal
jove	juvenil
món	mundial
home	humà
doble	duplicar
títol	titular
nodrir	nutritiu

6 O/U i el castellà

- Amb **o** en català: *cobrir, complir, sofrir, sorgir*.
- Amb **u** en català: *suport, suportar, sufocar, subornar*.
- Alguns cultismes acaben en **-u**: *individu, vidu, mutu, contigu*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Dijous hi ha _____ de veïns.

○ asemblea ○ assamblea ○ assemblea

2 A la bassa hi neda un _____.

○ ànac ○ ànec ○ ànic

3 Ara _____ de casa i vaig a comprar.

○ sorto ○ surto ○ surtu

4 Demà _____ la fruita de l'hort.

○ collirem ○ collirém ○ cullirem

5 És un problema d'abast _____.

○ mondial ○ mundal ○ mundial

6 Necessito el teu _____ en aquest projecte.

○ soport ○ suport ○ suporte

7 Cal _____ totes les normes.

○ complir ○ complír ○ cumplir

8 No crec que _____ venir demà.

○ podi ○ pogui ○ pugui

Les meves notes

Solucions

1. **assemblea**. «Assemblea», amb e (i dues esses).
2. **ànec**. «Ànec», amb e, encara que en castellà sigui «ánade».
3. **surto**. «Sortir» porta u quan la vocal és tònica: «surto».
4. **collirem**. «Collir» porta o quan la vocal és àtona: «collirem».
5. **mundial**. Pseudoderivat de «món»: «mundial», amb u.
6. **suport**. «Suport», amb u.
7. **complir**. «Complir», amb o.
8. **pugui**. Present de subjuntiu de «poder»: «pugui», amb u.

Ortografia de les consonants

> *Moltes consonants sonen igual i s'escriuen diferent. Aquí tens les regles que resolen més dubtes i els mots en què més es falla.*

1 B o V

- **B** davant de l i r (*moble*, *obrir*) i darrere de m (*embolicar*, *combinar*). Excepcions: *tramvia*, *circumval·lació*.
- **V** darrere de n (*canviar*, *enviar*) i a l'imperfet dels verbs en -ar (*cantava*, *anàvem*).
- Si a la família hi ha una **p**, s'escriu **b**: *llop → lloba*, *rep → rebut*. Si hi ha una **u**, s'escriu **v**: *neu → nevar*, *viu → viva*, *escriu → escrivia*.
- Diferents del castellà: *advocat, avet, covard, governar, savi, vermell* (amb v); *berruga, biga, rebentar* (amb b).

2 S, SS, C, Ç, Z

- Entre vocals, **s** sona sonora (*casa*, *rosa*) i **ss**, sorda (*massa*, *passeig*, *assemblea*).
- **Z** per a la sonora a principi de mot o darrere de consonant: *zero*, *zona*, *onze*, *dotze*, *setze*.
- **Ç** per a la sorda a final de mot o davant de a, o, u: *feliç*, *braç*, *començar*, *forçut*.
- En general, si en castellà o en francès hi ha c o z, en català hi haurà c o ç (*cançó*, *informació*); si hi ha s, en català hi haurà s o ss (*assassí*, *sentiment*).

3 Ela geminada (l·l)

- Els mots que comencen per *al·l-, col·l-, il·l-, mil·l-*: *al·lèrgia, col·legi, col·laborar, il·legal, il·lusió, mil·límetre*.
- Els acabats en *-el·la, -il·la, -el·lar, -il·lar*: *novel·la, tranquil·la, cancel·lar, oscil·lar*.
- Altres de freqüents: *excel·lent, intel·ligent, instal·lar, paral·lel, pel·lícula, sol·licitar, satèl·lit*.
- **Sense** ela geminada: *alegria, celebrar, elaborar, milió, revelar, selecció, solució*.
- Canvien de sentit: *vil·la* (casa) / *vila* (població); *al·ludir* (esmentar) / *eludir* (evitar).

4 La hac

- Amb h en català i no en castellà: *harmonia, hivern, hissar*.
- Sense h en català i amb h en castellà: *ou, os, orfe, orxata*.
- Hac intercalada: *prohibir, vehicle, ahir, subhasta*.

5 G o J, TG o TJ

- Davant de e i i, normalment **g**: *gener, gimnàs, metge*. Però **j** en *jersei, jeure, Jesús* i en els mots amb *-ject-*: *objecte, projecte, subjecte, injecció*.
- El so de *metge* s'escriu **tg** davant de e, i (*jutge, viatge*) i **tj** davant de a, o, u (*platja, mitjó, pitjor*).

6 X, IX, TX

- **X** a principi de mot i darrere de consonant: *xarop, xocolata, panxa, punxa*.
- **IX** darrere de vocal: *caixa, peix, coix, baix*.
- **TX** per al so de *cotxe*: *despatx, fletxa, cotxe*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 La meva germana és _____.
○ abogada ○ advocada ○ advogada

2 Aquest _____ ha fet molt de fred.
○ hivern ○ invern ○ ivern

3 Té _____ al pol·len.
○ alèrgia ○ al·lergia ○ al·lèrgia

4 Ahir vam veure una bona _____.
○ película ○ pel·licula ○ pel·lícula

5 Han fet una _____ dels millors candidats.
○ selecció ○ seleció ○ sel·lecció

6 Ens veiem a les _____ del matí.
○ once ○ onse ○ onze

7 Aquí està _____ fumar.
○ prohibit ○ prohivit ○ proibit

8 Has acabat el _____ de la casa nova?
○ progecte ○ projecte ○ proyecte

Les meves notes

Solucions

1. **advocada**. «Advocat», amb v.
2. **hivern**. «Hivern», amb h.
3. **al·lèrgia**. Els mots en al·l- porten ela geminada: «al·lèrgia».
4. **pel·lícula**. «Pel·lícula»: ela geminada i accent a la í.
5. **selecció**. «Selecció» no porta ela geminada.
6. **onze**. Essa sonora darrere de consonant: z, «onze».
7. **prohibit**. «Prohibir» porta hac intercalada i b.
8. **projecte**. Els mots amb -ject- s'escriuen amb j: «projecte».

Derivació i composició

> *A l'examen hi ha deu preguntes en què cal escriure un derivat o una forma a partir d'una paraula donada. No n'hi ha prou de saber el significat: cal conèixer el sufix exacte i escriure'l bé.*

1 Noms a partir d'adjectius (qualitats)

SUFIX	EXEMPLES
-esa	feble → feblesa, bell → bellesa, pobre → pobresa, gran → grandesa
-etat, -itat	bo → bondat, fidel → fidelitat, sincer → sinceritat
-or	blanc → blancor, trist → tristor, fred → fredor
-ia	alegre → alegria, valent → valentia
-ència, -ància	prudent → prudència, elegant → elegància

Alguns adjectius n'admeten més d'un: *tristesa* i *tristor*, *escassetat* i *escassesa*. Si dubtes, el diccionari de l'IEC et diu quins existeixen.

2 Noms a partir de verbs (accions)

SUFIX	EXEMPLES
-ció, -sió	inaugurar → inauguració, decidir → decisió
-ment	néixer → naixement, aixecar → aixecament
-atge	aprendre → aprenentatge, aterrar → aterratge
-ada, -ida	arribar → arribada, sortir → sortida
-ança, -ença	esperar → esperança, néixer → naixença

3 Adjectius i verbs

- **-ble**, «que es pot...»: aplicar → *aplicable*, menjar → *menjable*, perdonar → *imperdonable*.
- **-ós, -osa**: fama → *famós*, perill → *perillós*.
- **-itzar** i **-ificar**: modern → *modernitzar*, simple → *simplificar*.
- **Parasintètics**, amb prefix i sufix alhora: roig → *enrogir*, bell → *embellir*, llarg → *allargar*, prop → *apropar*.

4 Prefixos negatius

El prefix **in-** canvia segons la lletra que ve darrere: *im-* davant de b, p i m (*impossible*, *immòbil*), *il-* davant de l (*il·legal*, amb ela geminada), *ir-* davant de r (*irregular*). També són negatius **des-** (*desfer*, *desconfiar*) i **a-** (*atípic*, *asimètric*).

5 Gentilicis

Surten sovint i no segueixen cap regla fixa: Lleida → *lleidatà*, Girona → *gironí*, Tarragona → *tarragoní*, Reus → *reusenc*, Vic → *vigatà*, Manresa → *manresà*, Olot → *olotí*.

6 Compostos: junts o amb guionet

- **Junts**, la majoria: *paraigua*, *gratacel*, *trencaclosques*, *rodamón*, *capgirar*.
- **Amb guionet** quan el primer element acaba en vocal i el segon comença per r, s o x, perquè es llegeixi bé: *penja-robes*, *para-sol*.
- **Amb guionet** els punts cardinals compostos (*nord-est*, *sud-oest*) i les reduplicacions (*xino-xano*, *nyigo-nyigo*).

! Trampes habituals

× *Il·legal* i *il·lògic* porten ela geminada: el prefix és *il-* i la paraula ja comença per l.

× El sufix de qualitat *-esa* s'escriu amb una sola s: *feblesa*, *bellesa*, *pobresa*.

× Llegeix la frase sencera: si el buit va darrere d'un article femení, el derivat ha de ser femení.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 La _____ (BO) d'aquella dona era coneguda a tot el poble.

2 Entrar-hi sense permís seria _____ (LEGAL).

3 Aquest horari és _____ (POSSIBLE) de complir.

4 L' _____ (APRENDRE) d'una llengua requereix constància.

5 Els _____ (LLEIDA) celebren la festa major al maig.

6 Penja l'abric al _____.

○ penja robes ○ penja-robes ○ penjarobes

7 Han construït un _____ de quaranta plantes.

○ grata cel ○ grata-cel ○ gratacel

8 Cal _____ (MODERN) les instal·lacions de l'escola.

Les meves notes

Solucions

1. **bondat**. Nom de qualitat derivat de «bo»: «bondat».
2. **il·legal**. Davant de l, el prefix és «il-»: «il·legal», amb ela geminada.
3. **impossible**. Davant de p, el prefix «in-» passa a «im-».
4. **aprenentatge**. Nom d'acció d'«aprendre» amb el sufix -atge: «aprenentatge».
5. **lleidatans**. El gentilici de Lleida és «lleidatà», plural «lleidatans».
6. **penja-robes**. El primer element acaba en vocal i el segon comença per r: amb guionet.
7. **gratacel**. La majoria de compostos s'escriuen junts: «gratacel».
8. **modernitzar**. Verb derivat amb el sufix -itzar: «modernitzar».

Temps verbals i el subjuntiu

> *Els verbs surten a les preguntes de formes (cal conjugar un verb donat) i als textos amb buits. Gairebé sempre la dificultat és la mateixa: saber si cal subjuntiu i en quin temps.*

1 Quan cal subjuntiu

- Darrere de verbs de **voluntat, desig o petició**: *Vull que vinguis*, *Espero que ho entenguis*.
- Darrere d'expressions de **valoració**: *És important que hi siguis*, *Cal que ho sàpigues*.
- Darrere de verbs d'opinió **negats**: *No crec que plogui* (però *Crec que plourà*).
- Amb **finalitat**: *T'ho dic perquè ho sàpigues*.
- Amb **quan**, **abans que** i **fins que** referits al futur: *Quan arribis, truca'm* (mai «quan arribaràs»).

2 Correlacions de temps

SI EL PRIMER VERB ÉS…	…EL SUBJUNTIU VA EN	EXEMPLE
present o futur	**present**	Vull que vinguis.
passat o condicional	**imperfet**	Volia que vinguessis. Voldria que vinguessis.

3 Les condicionals

TIPUS	ESTRUCTURA	EXEMPLE
Possible	**si + present, futur o imperatiu**	Si plou, no hi anirem.
Improbable	**si + imperfet de subjuntiu, condicional**	Si tingués temps, hi aniria.
Impossible (passat)	**si + plusquamperfet de subjuntiu, condicional perfet**	Si ho hagués sabut, hauria vingut.

Darrere de *si* condicional no hi va mai ni futur ni condicional: *«si vindràs» → si vens*; *«si tindria» → si tingués*.

4 Formes irregulars que cal saber

VERB	PRESENT DE SUBJUNTIU	IMPERFET DE SUBJUNTIU
ser	**sigui, siguem**	fos, fóssim
saber	**sàpiga, sapiguem**	sabés, sabéssim
cabre	**càpiga, capiguem**	cabés, cabéssim
poder	**pugui, puguem**	pogués, poguéssim
voler	**vulgui, vulguem**	volgués, volguéssim
fer	**faci, fem**	fes, féssim
dir	**digui, diguem**	digués, diguéssim
veure	**vegi, vegem**	veiés, veiéssim
venir	**vingui, vinguem**	vingués, vinguéssim

! Trampes habituals

- × *Fem* és alhora present d'indicatiu i de subjuntiu de *fer*: *Cal que ho fem avui*.
- × Els verbs incoatius (-eixo) també ho són al subjuntiu: *que pateixis*, *que serveixi*.
- × *Veure* fa *vegi* al present de subjuntiu i *veiés* a l'imperfet; no «veigui» ni «vegés».

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Vull que _____ (TU, VENIR) a la festa.

2 Volia que _____ (TU, VENIR) a la festa.

3 Si _____ temps, hi aniria.
○ tenia ○ tindria ○ tingués

4 Si ho _____ sabut, hauria vingut.
○ hagués ○ hauria ○ havia

5 Quan _____ a casa, truca'm.
○ arribaràs ○ arribaries ○ arribis

6 No crec que _____ a ploure avui.
○ torna ○ tornarà ○ torni

7 Cal que ho _____ (NOSALTRES, FER) avui mateix.

8 És important que _____ la veritat.
○ sabràs ○ sàpigues ○ saps

Les meves notes

Solucions

1. **vinguis**. Voluntat + present: present de subjuntiu, «vinguis».
2. **vinguessis**. Voluntat en passat: imperfet de subjuntiu, «vinguessis».
3. **tingués**. Condició improbable: si + imperfet de subjuntiu. Mai condicional darrere de «si».
4. **hagués**. Condició impossible en passat: si + plusquamperfet de subjuntiu («hagués sabut»).
5. **arribis**. «Quan» referit al futur va amb present de subjuntiu.
6. **torni**. Verb d'opinió negat: subjuntiu.
7. **fem**. Present de subjuntiu de «fer», primera del plural: «fem», igual que l'indicatiu.
8. **sàpigues**. Valoració («és important que»): subjuntiu, «sàpigues».

Gerundi i participi

> *El gerundi és un dels errors més freqüents a les redaccions, i els participis irregulars surten a les preguntes de formes.*

1 El gerundi: quan és correcte

El gerundi expressa una acció **simultània** o **anterior** a la del verb principal, o la **manera** com es fa:

- *Va arribar* ***corrent***. (manera)
- ***Caminant*** *cap a casa, vaig trobar la Júlia.* (simultaneïtat)
- ***Havent sopat****, vam sortir a passejar.* (anterioritat)

2 El gerundi: quan és incorrecte

ERROR	INCORRECTE	CORRECTE
Posterioritat	**Va caure, trencant-se la cama.**	Va caure i es va trencar la cama.
Especificatiu (fa d'adjectiu)	**Una caixa contenint llibres.**	Una caixa que conté llibres.
Calc administratiu	**Llei regulant els horaris.**	Llei que regula els horaris.

3 Participis irregulars

INFINITIU	PARTICIPI	INFINITIU	PARTICIPI
obrir	**obert**	prendre	pres
cobrir	**cobert**	aprendre	après
morir	**mort**	encendre	encès
oferir	**ofert**	fondre	fos
néixer	**nascut**	viure	viscut
resoldre	**resolt**	moure	mogut
dur	**dut**	ploure	plogut

4 Concordança amb els pronoms febles

Quan el complement directe és un pronom de tercera persona davant del verb, el participi pot concordar-hi. En registre formal és recomanable fer-ho, sobretot amb *la* i *les*:

- *Les cartes, les he* ***escrites*** *aquest matí.*
- *La notícia, l'he* ***llegida*** *al diari.*

Amb *em, et, ens, us* no es fa concordança: *Ens han vist*, encara que siguem dues noies.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Va relliscar a l'escala _____.

○ havent-se trencat el braç ○ i es va trencar el braç ○ trencant-se el braç

2 Necessitem un pis _____ tres habitacions.

○ havent tingut ○ que tingui ○ tenint

3 Va entrar a l'aula _____.

○ somrient ○ somriguent ○ somrigut

4 Han _____ (OBRIR) una nova llibreria al carrer Major.

5 Encara no he _____ (RESOLDRE) el problema.

6 Aquest mes ja ha _____ (PLOURE) més que tot l'any passat.

7 Les espelmes, ja les han _____ (ENCENDRE).

8 Hem rebut una carta _____ el pagament.

○ que reclama ○ reclamada ○ reclamant

Les meves notes

Solucions

1. **i es va trencar el braç**. La fractura ve després de la caiguda: el gerundi de posterioritat és incorrecte.
2. **que tingui**. El gerundi no pot fer d'adjectiu: cal una oració de relatiu.
3. **somrient**. Gerundi de manera, correcte. El de «somriure» és «somrient».
4. **obert**. Participi irregular d'«obrir»: «obert».
5. **resolt**. Participi irregular de «resoldre»: «resolt».
6. **plogut**. Participi de «ploure»: «plogut».
7. **enceses**. Participi d'«encendre»: «encès». Concordat amb «les»: «enceses» (recomanable en registre formal).
8. **que reclama**. Gerundi especificatiu, incorrecte: cal «que reclama».

Gènere i nombre

> *Els errors de gènere i nombre solen venir del castellà: el mot és gairebé igual, però el gènere o el plural no ho són. A l'examen surten tant als textos amb buits com a les preguntes de formes.*

1 Noms amb un gènere diferent del castellà

MASCULINS EN CATALÀ	FEMENINS EN CATALÀ
el senyal, el deute, el compte, l'avantatge, el desavantatge, el corrent (d'aigua, elèctric), el pendent (inclinació), el front, el costum, el llegum, el cim, el lleixiu	la dent, la calor, la suor, la remor, l'olor, la resta, la pols, la vall, l'allau, l'anàlisi, la síndrome, la icona, la marató

Fixa't que l'article apostrofat amaga el gènere: *l'anàlisi* és femení, i per això és *una anàlisi detallada*, no «un anàlisi detallat».

2 Masculins en -a i femenins en -e

- Són **masculins**, tot i acabar en -a: *el dia*, *el mapa*, *el problema*, *el programa*, *el clima*, *el policia*, *el guàrdia*.
- Són **femenins**, tot i acabar en -e: *la mare*, *la febre*, *la llebre*, *la classe*, *la base*, *la fase*, *la sèrie*.

3 El plural

CAS	EXEMPLES
Femenins en -a: -es, amb canvis ortogràfics	pluja → pluges, plaça → places, vaca → vaques, amiga → amigues, llengua → llengües
Aguts en vocal: -ns	camí → camins, germà → germans, mà → mans
Masculins aguts en -s, -ç, -x, -ix: -os	gas → gasos, braç → braços, reflex → reflexos, peix → peixos, nas → nassos
Plans acabats en -s: invariables	el llapis → els llapis, el dilluns → els dilluns
Acabats en -sc, -st, -xt, -ig: dues formes	boscs o boscos, gusts o gustos, texts o textos, raigs o rajos

4 El femení dels adjectius

- Els acabats en **-ig** fan -ja o -tja: *boig → boja*, *roig → roja*, *lleig → lletja*.
- *Nul* fa *nul·la*; *tranquil*, *tranquil·la*.
- Molts són **invariables** en gènere: *amable*, *feliç*, *igual*, *popular*, *jove*, *alegre*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Cal fer _____ anàlisi més detallada.

○ un ○ una ○ uns

2 Em fa mal _____ dent del darrere.

○ el ○ la ○ un

3 No has vist _____ senyal de stop?

○ el ○ la ○ una

4 Tenim _____ avantatge important sobre l'altre equip.

○ un ○ una ○ uns

5 Els _____ (PEIX) del riu han tornat.

6 Aquest estiu hi ha hagut moltes _____ (PLUJA).

7 Aquella idea _____ (BOIG) va acabar funcionant.

8 Avui fa _____ calor.

○ molt ○ molta ○ molts

Les meves notes

Solucions

1. **una**. «Anàlisi» és femení: «una anàlisi detallada».
2. **la**. «Dent» és femení en català.
3. **el**. «Senyal» és masculí en català.
4. **un**. «Avantatge» és masculí en català.
5. **peixos**. Els masculins aguts en -ix fan el plural en -os: «peixos».
6. **pluges**. Plural de «pluja»: «pluges» (ja → ges).
7. **boja**. Femení de «boig»: «boja».
8. **molta**. «Calor» és femení en català: «molta calor».

Determinants i quantificadors

1 L'article: «lo» no existeix

En català no hi ha article neutre *lo*. Segons el cas, es fa servir *el*, *allò* o una altra construcció:

INCORRECTE	CORRECTE
lo que m'has dit	el que m'has dit, allò que m'has dit
lo millor	el millor
lo bo és que…	el que és bo és que…, la gràcia és que…
a lo millor	potser
no saps lo cansat que estic	no saps com n'estic, de cansat

Tampoc no es posa article davant d'un infinitiu que fa de verb: *Caminar és saludable*, no «el caminar».

2 Numerals

- **Dos** té femení: *dues* (*dues-centes pàgines*). **Un** també: *vint-i-una persones*.
- Els **ordinals** a partir del cinquè es fan amb -è, -ena: *cinquè, sisè, setè, vuitè, novè, desè*; *la cinquena planta*.
- *Cent* i *mil* no porten *un* davant: *cent persones*, *mil euros*.

3 Cap, ningú, res

- En frases negatives, porten **no** davant del verb si van darrere: *No he vist ningú*, *No hi ha cap problema*. Si van davant, el *no* és opcional: *Ningú (no) ho sap*.
- En interrogatives i condicionals, **cap** vol dir *algun*: *Tens cap pregunta?*

4 Quantificadors formals

- **Ambdós, ambdues**: tots dos. *Ambdues parts han signat l'acord.*
- **Sengles**: un per a cadascun. *Els dos guanyadors van rebre sengles diplomes* (un diploma cadascun).
- **Llur, llurs**: possessiu de diversos posseïdors, propi del registre formal. *Els veïns van defensar llurs drets.*
- **Cada** va sempre amb un nom; sol, és **cadascun** o **cada un**: *Costen deu euros cadascun*.

5 Mig i mitja

Concorda amb el nom: *mig quilo*, *mitja hora*, *mitja dotzena*. Sense guionet.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 No et pots imaginar _____ que m'ha dit.

○ el ○ la ○ lo

2 Han venut _____ entrades en una hora.

○ dos-cents ○ dues-centes ○ dues-cents

3 Viu a la _____ planta.

○ cinquena ○ cinquera ○ quinta

4 _____ cada dia és bo per a la salut.

○ Caminar ○ El caminar ○ Lo caminar

5 No hi ha _____ problema.

○ algun ○ cap ○ ningun

6 _____ parts han signat l'acord.

○ Ambdues ○ Cadascunes ○ Sengles

7 Les entrades costen deu euros _____.

○ cada ○ cadascuna ○ cadauna

8 Ha trigat _____ hora a arribar.

○ mig ○ mitja ○ mitjana

Les meves notes

Solucions

1. **el**. En català no hi ha article neutre «lo»: «el que».
2. **dues-centes**. Concorda amb «entrades» (femení): «dues-centes».
3. **cinquena**. Ordinal femení: «cinquena».
4. **Caminar**. No es posa article davant d'un infinitiu que fa de verb.
5. **cap**. En una frase negativa, «cap». «Ningun» no és normatiu.
6. **Ambdues**. «Ambdues»: totes dues.
7. **cadascuna**. Sense nom al darrere, «cadascuna» (o «cada una»).
8. **mitja**. «Mig» concorda amb el nom: «mitja hora».

Els adverbis

> *Els adverbis no tenen gènere ni nombre, però sí moltes parelles que s'assemblen i uns quants barbarismes molt estesos.*

1 Quantitat

- **Gaire** només en frases negatives, interrogatives o condicionals: *No en tinc gaire*, *Hi havia gaire gent?* En una afirmativa, *molt*.
- **Gens** també només en negatives o interrogatives, i davant d'un nom porta *de*: *No queda gens de pa*.
- **Massa**, **prou** i **força** són invariables: *massa coses*, *prou cadires*, *força gent*. En canvi, *bastant* fa plural: *bastants persones*.
- **Tan** davant d'un adjectiu o un adverbi (*tan alt*, *tan aviat*); **tant** davant d'un nom o darrere d'un verb (*tant soroll*, *no corris tant*).

2 Parelles que cal distingir

	SIGNIFICAT	EXEMPLE
potser	**tal vegada**	Potser plourà.
pot ser	**verb poder + ser**	Això pot ser veritat.
enlloc	**en cap lloc**	No el trobo enlloc.
en lloc de	**en comptes de**	Vine tu en lloc d'ell.
pertot	**a tot arreu**	Hi havia papers pertot.
per tot	**per + tot**	Gràcies per tot.
alhora	**al mateix temps**	Parlaven tots alhora.
a l'hora	**puntualment**	El tren ha arribat a l'hora.
d'hora	**de bon matí, abans del previst**	Demà m'he de llevar d'hora.
aviat	**d'aquí a poc**	Torno aviat.
amunt, avall	**direcció**	Vam baixar carrer avall.
a dalt, a baix	**posició**	T'espero a baix.

3 Barbarismes freqüents

EVITA	FES SERVIR
ademés	a més, a més a més
enseguida	de seguida
abaix, aprop	a baix, a prop
a lo millor	potser
lo més aviat possible	com més aviat millor, al més aviat possible
sobre tot (= principalment)	sobretot

4 També i tampoc

Després d'una negació, **tampoc**: *Ell no hi va anar, i jo tampoc*. «I jo també no» és incorrecte.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Avui hi ha _____ gent al mercat.
○ gaire ○ gaires ○ molta

2 No en queda _____ de llet.
○ cap ○ gaires ○ gens

3 Hi havia _____ cadires per a tothom.
○ prou ○ proues ○ prous

4 És _____ alt que no passa per la porta.
○ tan ○ tant ○ tanta

5 _____ plourà aquesta tarda.
○ A lo millor ○ Pot ser ○ Potser

6 No he trobat les claus _____.
○ al lloc ○ en lloc ○ enlloc

7 El tren ha arribat _____ : ni un minut tard.
○ a l'hora ○ a la hora ○ alhora

8 _____, també hem de parlar del pressupost.
○ A més ○ Ademés ○ Endemés

Les meves notes

Solucions

1. **molta**. En una frase afirmativa, «molt». «Gaire» només va en negatives, interrogatives o condicionals.
2. **gens**. Amb un nom no comptable en negativa: «gens de».
3. **prou**. «Prou» és invariable.
4. **tan**. Davant d'un adjectiu, «tan».
5. **Potser**. «Potser» (tal vegada), junt. «A lo millor» és un castellanisme.
6. **enlloc**. «Enlloc»: en cap lloc.
7. **a l'hora**. «A l'hora»: puntualment. «Alhora»: al mateix temps.
8. **A més**. «Ademés» és un castellanisme: «a més».

Els pronoms febles: combinacions

> *A l'examen, els pronoms febles surten en gairebé tots els textos amb buits. Les trampes gairebé sempre són les mateixes: l'«hi» que sobra, el «li» que falta i el partitiu «en» que s'oblida.*

1 Quin pronom substitueix cada complement

COMPLEMENT	PRONOM	EXEMPLE
Directe determinat	**el, la, els, les (l' davant de vocal)**	*El cotxe? **L'**he venut.*
Directe neutre (una frase, «això»)	**ho**	*Ja **ho** sé.*
Directe indeterminat o amb quantitat	**en**	*Pomes? **En** vull tres.*
Indirecte singular	**li**	***Li** he escrit una carta.*
Indirecte plural	**els**	***Els** he escrit una carta.*
De lloc (a, en)	**hi**	*Al cine? Hi anirem demà.*
De lloc (de)	**en**	*De Lleida? **En** torno ara.*

2 Les combinacions amb «li»

Quan el complement indirecte singular (li) es combina amb un complement directe de tercera persona, «li» es converteix en «hi»:

DIRECTE + LI	RESULTAT	EXEMPLE
el + li	**l'hi**	*El llibre, **l'hi** he deixat.*
la + li	**la hi**	*La clau, **la hi** he donat.*
els + li	**els hi**	*Els papers, **els hi** he enviat.*
les + li	**les hi**	*Les fotos, **les hi** he ensenyat.*
ho + li	**li ho**	***Li ho** he explicat.*
en + li	**li'n**	*Pomes? **Li'n** he donat tres.*

3 Amb «els» indirecte

El complement indirecte plural és sempre **els**, i no canvia: *els el dono*, *els la dono*, *els ho dic*, *els en dono*. Sol, és *els*: ***Els** he trucat*, mai *els hi he trucat*.

4 Primera i segona persona davant

Els pronoms em, et, ens i us van davant del de tercera persona: ***me'l** dones*, ***te la** porto*, ***ens ho** va dir*, ***us en** donaré*.

! Trampes habituals

- × *Els hi he dit que vinguin* → **els he dit**: no hi ha cap complement directe de tercera persona ni cap lloc, per tant l'«hi» sobra.
- × *He llegit tres capítols* → ***n'**he llegit tres*, no *els he llegit tres*: amb quantitat, partitiu.
- × Darrere del verb van amb guionet o apòstrof: *digue-li*, *porta-l'hi*, *dona-me'l*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 El llibre? Ja _____ he donat a la Marta.

2 Les fotos, _____ he ensenyat a l'avi.

3 Pomes? _____ vull tres.

4 Al cine? _____ anirem demà.

5 _____ he trucat per dir-los que vinguin.
○ Els ○ Els hi ○ Li

6 Ja _____ he explicat a la teva germana.
○ ho li ○ l'hi ○ li ho

7 El paquet, _____ ara mateix al veí.
○ porta-l'hi ○ porta-li'l ○ porta'l-hi

8 De sucre, _____ he posat dues cullerades al cafè.
○ hi ○ l'hi ○ n'hi

Les meves notes

Solucions

1. **l'hi**. CD masculí singular (el) + CI singular (li) = «l'hi».
2. **les hi**. CD femení plural (les) + CI singular (li) = «les hi».
3. **en**. Amb una quantitat, el partitiu «en».
4. **hi**. Complement de lloc introduït per «a»: «hi».
5. **Els**. CI plural sol: «els». L'«hi» sobra perquè no hi ha cap complement directe de tercera persona.
6. **li ho**. CD neutre (ho) + CI singular (li) = «li ho».
7. **porta-l'hi**. Darrere l'imperatiu: «porta-l'hi» (el + li = l'hi).
8. **n'hi**. Partitiu (en, dues cullerades de sucre) + lloc (hi, al cafè) = «n'hi».

Els pronoms relatius

> *A l'examen, el relatiu és el lloc on més s'equivoca la gent que parla bé: les formes incorrectes són molt habituals a la llengua oral. La regla principal és una:* ***darrere preposició, mai «que» àton****.*

1 Que, sense preposició

Quan el relatiu és subjecte o complement directe, és **que**: *El llibre* ***que*** *llegeixo.* · *La veïna* ***que*** *ha trucat.*

2 Amb preposició: què, el qual, qui

ANTECEDENT	FORMES CORRECTES	EXEMPLE
Cosa o idea	**prep. + què** · **prep. + el qual**	*El tema de què (del qual) parlàvem.*
Persona	**prep. + qui** · **prep. + el qual**	*La companya amb qui (amb la qual) treballo.*
Lloc	**on** · **prep. + què** · **prep. + el qual**	*La casa on (en què, en la qual) vivia.*

Les formes amb article i «que» àton, com *en la que*, *del que* o *amb el que*, **no són normatives** quan hi ha antecedent.

3 El qual com a subjecte

En una explicativa (entre comes), *el qual* també pot fer de subjecte, sobretot en registre formal: *Va parlar amb la directora,* ***la qual*** *no en sabia res.* En una especificativa sense preposició, en canvi, cal *que*: *La directora* ***que*** *va venir.*

4 El que, sense antecedent

El que sí que és correcte quan no hi ha cap nom al davant: ***El que*** *dius és cert.* Si l'antecedent és tota una frase, cal *cosa que* o *la qual cosa*: *Va arribar tard,* ***cosa que*** *ens va molestar.*

5 On i a on

On indica el lloc on passa una cosa: *El poble on van néixer. A on* només és possible amb verbs de moviment, i fins i tot llavors n'hi ha prou amb *on*: *El lloc on anem.*

! Trampes habituals

- × *La raó per la que…* → **per la qual** o **per què**.
- × *L'empresa en la que treballo…* → **en què**, **en la qual** o **on**.
- × *Va plorar, el que ens va sorprendre* → **cosa que** o **la qual cosa**.
- × Verbs que porten preposició (*parlar de*, *confiar en*, *assistir a*): en registre formal, la preposició es manté davant del relatiu.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 L'empresa _____ treballo és a Balaguer.

○ en la que ○ on ○ que

2 La noia _____ et vaig parlar és aquella.

○ de la que ○ de qui ○ que

3 El tema _____ parlem és delicat.

○ de què ○ del que ○ que

4 Fes _____ vulguis.

○ el que ○ lo que ○ què

5 Els socis, _____ havien votat en contra, van sortir de la sala.

○ que ○ què ○ qui

6 La raó per _____ ho va fer encara és un misteri.

○ la qual ○ la que ○ qual

7 És l'amic amb _____ vaig viatjar a Roma.

○ el que ○ que ○ qui

8 Va suspendre, _____ el va desanimar molt.

○ cosa que ○ el qual ○ lo que

Les meves notes

Solucions

1. **on**. Relatiu de lloc: «on» (o «en què», «en la qual»).
2. **de qui**. Persona darrere preposició: «de qui» o «de la qual».
3. **de què**. Cosa darrere preposició: «de què» o «del qual». «Del que» no és normatiu aquí.
4. **el que**. Relatiu neutre sense antecedent: «el que» (o «allò que»). «Lo que» és un castellanisme.
5. **que**. Sense preposició, el relatiu és «que».
6. **la qual**. Darrere preposició: «per la qual» o «per què».
7. **qui**. Persona darrere preposició: «amb qui» o «amb el qual».
8. **cosa que**. Per referir-se a tota la frase anterior: «cosa que» o «la qual cosa».

Per i per a

> *La regla depèn del que ve al darrere. Davant d'un nom és on hi ha més diferència, i és el cas que més surt a l'examen.*

1 Davant d'un nom o un pronom

PER A	PER
Destinació o destinatari: *un regal per a la mare*	**Causa**: *tancat per vacances*
Finalitat o ús: *pastilles per a la tos*	**Mitjà**: *ho vam saber per la ràdio*
Termini: *la feina és per a dilluns*	**Lloc de pas**: *passarem per Tàrrega*
Opinió: *per a mi, és el millor*	**Temps aproximat**: *per Nadal*
	Agent de la passiva: *escrit per ella*

2 Davant d'un infinitiu

Si expressa **finalitat**, la normativa actual admet totes dues formes: *Estudia per aprovar* i *Estudia per a aprovar*. Si expressa **causa**, només *per*: *L'han multat per córrer massa.*

3 Davant de «que»

La finalitat amb verb conjugat és **perquè**, junt: *T'ho dic perquè ho sàpigues.* Mai *per a que*. Ho tens explicat a la fitxa de perquè i per què.

! Trampes habituals

- × *Una taula per a sis persones*: és destinació, per tant **per a**.
- × *Gràcies per venir*: és causa (el motiu de l'agraïment), per tant **per**.
- × *Pera* és la fruita, no una preposició.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 He comprat unes flors _____ la mare.
○ per ○ per a ○ pera

2 Tancat _____ vacances.
○ per ○ per a ○ pera

3 Aquesta feina és _____ divendres.
○ per ○ per a ○ pera

4 Ho vam saber _____ la ràdio.
○ per ○ per a ○ pera

5 El quadre va ser pintat _____ un deixeble del mestre.

○ per ○ per a ○ pera

6 Gràcies _____ la paciència.

○ per ○ per a ○ pera

7 Aquest xarop és _____ la tos.

○ per ○ per a ○ pera

8 L'han multat _____ aparcar en doble fila.

○ per ○ per a ○ pera

Les meves notes

Solucions

1. **per a**. Destinatari: «per a».
2. **per**. Causa: «per».
3. **per a**. Termini: «per a».
4. **per**. Mitjà: «per».
5. **per**. Agent de la passiva: «per».
6. **per**. El motiu de l'agraïment és una causa: «per».
7. **per a**. Finalitat o ús davant d'un nom: «per a».
8. **per**. Davant d'infinitiu amb valor de causa, només «per».

Preposicions i règim verbal

> *Les preposicions són de les trampes més habituals dels textos amb buits. Hi ha tres regles que cal dominar, i una llista de verbs que cal saber de memòria.*

1. Davant de «que», la preposició cau

Quan un verb que porta preposició va seguit d'una frase amb *que*, la preposició desapareix:

- *M'he adonat **de** l'error*, però *M'he adonat **que** m'equivocava* (no «de que»).
- *Confio **en** tu*, però *Confio **que** vindràs*.
- *Estic segur **de** la resposta*, però *Estic segur **que** encertaré*.

2. Davant d'infinitiu, «en» passa a «a»

*Insisteix **a** pagar*, *Consisteix **a** llegir un text*, *S'entesta **a** fer-ho sol*. Davant d'un nom, en canvi, es manté: *Insisteix **en** el pagament*.

3. Sense «a» davant del complement directe

En català, el complement directe de persona no porta preposició: *He vist **la** Maria*, *Coneixes **el** nou director?* Només la porta davant dels pronoms forts i de *qui* interrogatiu: *T'he vist **a** tu*, ***A** qui busques?*

4. «A» o «en» amb els llocs

Davant d'un article definit o d'un nom propi, **a**: *Viu a Lleida*, *És a l'escola*. Davant de *un*, *algun*, *aquest* o *aquell*, **en**: *Viu en un poble*, *En aquella casa no hi viu ningú*.

5. Verbs amb preposició que cal saber

VERB	EXEMPLE
adonar-se de	No me'n vaig adonar.
recordar-se de	Te'n recordes?
pensar en	Penso en tu.
fixar-se en	T'hi has fixat?
comptar amb	Compto amb vosaltres.
dedicar-se a	S'hi dedica de ple.
ajudar algú (sense preposició)	La vam ajudar.
jugar a	Juguem a escacs.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 M'he adonat _____ m'havia deixat les claus.

○ de ○ de que ○ que

2 Insisteix _____ pagar el sopar.

○ a ○ de ○ en

3 Ahir vaig veure _____ teva germana al mercat.

○ a ○ a la ○ la

4 No m'havia fixat _____ aquest detall.

○ a ○ de ○ en

5 Viu _____ un poble del Pallars.

○ a ○ dins ○ en

6 Estudia _____ la Universitat de Lleida.

○ a ○ dins ○ en

7 Confio _____ arribarem a temps.

○ amb que ○ en que ○ que

8 _____ qui has convidat a sopar?

○ A ○ De ○ En

Les meves notes

Solucions

1. **que**. Davant de «que», la preposició «de» cau.
2. **a**. Davant d'infinitiu, «en» passa a «a»: «insistir a».
3. **la**. El complement directe de persona no porta «a».
4. **en**. «Fixar-se en» una cosa.
5. **en**. Davant de «un», el lloc es marca amb «en».
6. **a**. Davant d'article definit, «a».
7. **que**. «Confiar en», però davant de «que» la preposició cau.
8. **A**. Amb «qui» interrogatiu, el complement directe sí que porta «a».

Perquè, per què i per a què

> *Són tres formes que sonen gairebé igual i que l'examen posa sovint de costat. La clau és saber si responen una pregunta, si en fan una o si pregunten per la finalitat.*

1 Perquè, junt i sense accent

És una **conjunció**. Té dos usos:

- **Causa**: dona el motiu d'alguna cosa. *No surto perquè fa massa fred.*
- **Finalitat**, amb el verb en subjuntiu. *T'ho explico perquè no t'enganyin.*

També pot ser un nom, amb article: *Ningú no entén el perquè de la decisió.*

2 Per què, separat i amb accent

És la preposició **per** més el pronom **què**. Té dos usos:

- **Pregunta per la causa**, directa o indirecta. *Per què no vens?* · *No m'ha dit per què no venia.*
- **Relatiu**, després d'un nom, amb el sentit de «per la qual». *Aquest és el motiu per què hem convocat la reunió.*

3 Per a què

Pregunta per la **finalitat**, per l'ús d'una cosa. *Per a què serveix aquesta clau?* · *Explica'm per a què vols tants diners.* Si la pregunta és pel motiu i no per l'ús, és *per què*.

4 Trucs ràpids

SI HI POTS POSAR…	ESCRIU
«per quin motiu»	per què
«per la qual», «pel qual»	per què
«per a quina cosa», «amb quina finalitat» (en una pregunta)	per a què
«ja que», «com que», o «a fi que» (amb subjuntiu)	perquè

! Trampes habituals

- × *No sé **per què** ho ha fet.* No hi ha signe d'interrogació, però és una pregunta indirecta: va separat.
- × *Les raons **per què** plega* és correcte i equival a *les raons per les quals*. La forma *per les que* no és normativa.
- × *Ho fa **perquè** el vegin*: és finalitat, però amb un verb conjugat continua sent *perquè*, junt.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 No entenc _____ t'enfades tant.

○ per a què ○ per què ○ perquè

2 Ho repeteixo _____ quedi ben clar.

○ per a que ○ per què ○ perquè

3 _____ serveix aquest botó?

○ Per a què ○ Per que ○ Perquè

4 No ha vingut _____ estava malalt.

○ per a què ○ per què ○ perquè

5 Tothom vol saber el _____ de la seva dimissió.

○ per què ○ per-què ○ perquè

6 És una causa _____ val la pena lluitar.

○ per la qual ○ per la que ○ perquè

7 Li vaig portar un llibre _____ es distregués a l'hospital.

○ per a que ○ per què ○ perquè

8 Digues-me _____ no m'has trucat.

○ per què ○ perque ○ perquè

Les meves notes

Solucions

1. **per què**. Pregunta indirecta sobre la causa: «per què».
2. **perquè**. Finalitat amb verb conjugat: «perquè» + subjuntiu.
3. **Per a què**. Pregunta sobre la finalitat o l'ús: «per a què».
4. **perquè**. Introdueix una causa, no és cap pregunta: «perquè».
5. **perquè**. Amb article és un nom (el motiu): «el perquè».
6. **per la qual**. Relatiu darrere la preposició «per»: «per la qual» o «per què». «Per la que» no és normatiu.
7. **perquè**. Finalitat amb verb conjugat: «perquè». «Per a que» no existeix.
8. **per què**. Pregunta indirecta sobre la causa: «per què», separat i amb accent.

Sinó i si no

> *És una de les confusions més freqüents per escrit, i l'examen la posa a prova cada any. La pregunta que cal fer-se és senzilla: hi ha una condició o no n'hi ha?*

1 Sinó, junt

És una **conjunció adversativa**: corregeix o substitueix una cosa que s'ha negat abans.

- *No ho va dir el director, **sinó** la secretària.*
- *No només ens va ajudar, **sinó que** també ens va deixar el cotxe.*
- Amb el sentit de «només»: *No fa **sinó** queixar-se.*

També és un nom, amb el sentit de «destí»: *Era el seu sinó.*

2 Si no, separat

És la conjunció condicional **si** més l'adverbi **no**.

- Una condició negativa: ***Si no** arribes a temps, començarem sense tu.*
- «En cas contrari», sovint entre comes: *Afanya't; **si no**, perdrem el tren.*

3 Trucs ràpids

- Si pots canviar-ho per **«en cas que no»** o **«altrament»**, és *si no*.
- Si davant hi ha una negació i el que segueix la corregeix (*no A, sinó B*), és *sinó*.
- Si entre les dues paraules hi cap un subjecte (*si ella no ve*), és *si no*.

! Trampes habituals

- × *Què pot ser, **sinó** una excusa?* La negació és implícita en la pregunta retòrica: va junt.
- × *No sé què faria **si no** em truquessis.* Hi ha un «no» abans, però el que segueix és una condició: va separat.
- × La forma *sino*, sense accent, no existeix.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 No vull te, _____ cafè.

○ si no ○ sino ○ sinó

2 _____ vens aviat, no t'esperarem.

○ Si no ○ Si nó ○ Sinó

3 No només és puntual, _____ que també és molt eficient.

○ si no ○ sino ○ sinó

4 Afanya't; _____, perdrem el tren.

○ si no ○ si nó ○ sinó

5 Ningú _____ ella sabia la contrasenya.

○ si no ○ sino ○ sinó

6 Què hi podem fer, _____ esperar?

○ si no ○ sino ○ sinó

7 Truca'm _____ trobes l'adreça.

○ si no ○ sino ○ sinó

8 El problema no és el preu, _____ la qualitat.

○ si no ○ sino ○ sinó

Les meves notes

Solucions

1. **sinó**. Després d'una negació, el que la substitueix va amb «sinó».
2. **Si no**. Condició (si + no): «si no vens».
3. **sinó**. «No només… sinó que…»: davant d'un verb conjugat, «sinó que».
4. **si no**. Amb el sentit d'«en cas contrari», és la condició «si no» (s'hi sobreentén «t'afanyes»).
5. **sinó**. Amb el sentit d'«excepte»: «sinó».
6. **sinó**. Amb el sentit d'«a part de, excepte»: «sinó».
7. **si no**. Condició: «si no la trobes».
8. **sinó**. Contraposició: no A, sinó B.

Frases fetes i refranys

> *A l'examen hi ha deu frases fetes on falta una paraula. No es poden deduir: o les coneixes o no. La millor estratègia és aprendre-les agrupades per temes i fixar-te en el mot exacte, perquè sovint hi ha una variant col·loquial que no és la bona.*

1 Enfadar-se i perdre la paciència

- **Perdre els estreps**: perdre el control.
- **Treure foc pels queixals**: estar molt enfadat.
- **Tenir la mosca al nas**: estar molest o sospitar alguna cosa.
- **Posar el crit al cel**: queixar-se molt fort.

2 Enganyar i ser enganyat

- **Donar gat per llebre**: donar una cosa de menys valor que la que es promet.
- **Caure de quatre potes**: deixar-se enganyar del tot.
- **Fer-se l'orni**: fer veure que no se sent o no s'entén.
- **Fer volar coloms**: fer creure coses impossibles.

3 Esforç i dificultat

- **Fer mans i mànigues**: fer tot el possible.
- **Remoure cel i terra**: buscar o intentar per tots els mitjans.
- **Bufar i fer ampolles**: ser molt fàcil.
- **Costar Déu i ajuda**: costar molt.

4 Diners

- **No tenir ni un ral**: no tenir diners.
- **Tirar la casa per la finestra**: gastar sense mirar prim.
- **Anar escurat**: anar just de diners.

5 Parlar i callar

- **No tenir pèls a la llengua**: dir el que es pensa sense embuts.
- **Clar i català**: d'una manera molt clara.
- **Muts i a la gàbia**: callar i no dir res.
- **Fer-ne cinc cèntims**: explicar una cosa breument.

6 Situacions

- **Estar entre l'espasa i la paret**: no tenir cap sortida bona.
- **Tenir la paella pel mànec**: tenir el control.
- **Ficar-se de peus a la galleda**: equivocar-se, fer una pífia.

- **Anar-se'n en orris**: fracassar del tot.
- **Fer un forat a l'aigua**: no aconseguir res.

7 Refranys que surten sovint

- **No diguis blat que no sigui al sac i ben lligat**: no donis res per fet abans d'hora.
- **Qui dia passa, any empeny**: anar tirant sense pensar en el futur.
- **A cada bugada es perd un llençol**: cada canvi comporta alguna pèrdua.
- **Qui no vulgui pols, que no vagi a l'era**: qui no vol problemes, que no es fiqui on n'hi ha.

8 Consells per a l'examen

- Llegeix tota la frase: el context et diu el sentit, i el sentit et porta a la frase feta.
- Compte amb el nombre i el gènere: *pèls*, *estreps* i *queixals* van en plural.
- Evita els calcs: es diu *ficar-se de peus a la galleda*, no «meter la pata» traduït.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1. Va fer mans i _____ per aconseguir les entrades.
2. Amb aquell comentari es va ficar de peus a la _____.
3. Quan va veure el desastre, el director treia foc pels _____.
4. Diu que ens farà rics, però només fa volar _____.
5. No pateixis, aquest exercici és bufar i fer _____.
6. No tinc ni un _____ fins a final de mes.
7. Ens ha costat Déu i _____ arribar fins aquí.
8. Ja t'ho vaig dir: qui no vulgui pols, que no vagi a l'_____.

Les meves notes

Solucions

1. **mànigues**. «Fer mans i mànigues»: fer tot el possible.
2. **galleda**. «Ficar-se de peus a la galleda»: equivocar-se, fer una pífia.
3. **queixals**. «Treure foc pels queixals»: estar molt enfadat.
4. **coloms**. «Fer volar coloms»: fer creure coses impossibles.
5. **ampolles**. «Bufar i fer ampolles»: ser molt fàcil.
6. **ral**. «No tenir ni un ral»: no tenir diners.
7. **ajuda**. «Costar Déu i ajuda»: costar molt.
8. **era**. «Qui no vulgui pols, que no vagi a l'era»: qui no vol problemes, que no es fiqui on n'hi ha.

Com preparar els sinònims

> *A l'examen hi ha cinc frases amb un mot entre parèntesis que cal substituir per un sinònim. És la part on més punts es perden, i no per manca de vocabulari: la resposta ha d'encaixar exactament al lloc del mot original.*

1 Les quatre comprovacions

1. **Mateixa categoria.** Si el mot és un verb, el sinònim ha de ser un verb.
2. **Mateixa forma.** Si és un participi femení plural, el sinònim també: *(PROHIBIDES)* → *vetades*, no *vetar*.
3. **Mateix sentit en aquest context.** *Deixar un llibre* és *prestar*; *deixar la feina* és *abandonar*; *deixar sortir* és *permetre*.
4. **Mateix registre.** En un text formal, evita els col·loquialismes: *fer figa* és col·loquial al costat de *fracassar*.

! Errors habituals

× **Un mot relacionat però no equivalent.** *Desmentir* (negar que una cosa sigui certa) no és *contraargumentar* (rebatre-la).

× **Un mot que en matisa massa el sentit.** *Ambigu* (que es pot entendre de dues maneres) no és *misteriós*.

× **Un castellanisme.** Per a *assabentar-se*, *enterar-se* no és correcte encara que s'entengui.

2 Sinònims formals que convé tenir a mà

MOT	SINÒNIMS
ajornar	posposar, diferir
assolir	aconseguir, obtenir, atènyer
augmentar	incrementar, créixer, pujar
comportar	implicar, suposar, ocasionar
esbrinar	investigar, aclarir, escatir
evident	palès, manifest, obvi
evitar	defugir, eludir, esquivar
exposar	explicar, presentar, plantejar
fomentar	promoure, impulsar, afavorir
prohibir	vetar, impedir
suprimir	eliminar, abolir, treure
tossut	obstinat, caparrut, testarrut

3 Com entrenar-ho

Quan llegeixis premsa en català, tria un verb o un adjectiu de cada paràgraf i busca-hi dos sinònims que encaixin a la frase sense canviar res més. Si has de tocar alguna altra paraula perquè funcioni, no és un bon sinònim per a l'examen.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1. El govern ha decidit _____ (POSPOSAR) la votació.
2. Hem _____ (ACONSEGUIT) tots els objectius de l'any.
3. Cal _____ (PROMOURE) l'ús del transport públic.
4. Les noves mesures _____ (IMPLIQUEN) un cost elevat.
5. És _____ (OBVI) que no hi ha prou places.
6. Li vaig _____ (DEIXAR) el cotxe per al cap de setmana.
   ○ abandonar ○ permetre ○ prestar
7. Les autoritats han _____ (PROHIBIT) el bany a la platja.
   ○ vetar ○ vetat ○ veto
8. Intenta _____ (EVITAR) les preguntes incòmodes.

Les meves notes

Solucions

1. **ajornar**. Sinònims de «posposar»: ajornar, diferir.
2. **assolit**. Sinònims d'«aconseguir»: assolir, obtenir, atènyer. Cal el participi.
3. **fomentar**. Sinònims de «promoure»: fomentar, impulsar, afavorir.
4. **comporten**. Sinònims d'«implicar»: comportar, suposar. Cal la tercera persona del plural.
5. **evident**. Sinònims d'«obvi»: evident, palès, manifest.
6. **prestar**. Aquí «deixar» vol dir donar per un temps: «prestar».
7. **vetat**. El sinònim ha de tenir la mateixa forma: participi, «vetat».
8. **defugir**. Sinònims d'«evitar»: defugir, eludir, esquivar.

Parònims i mots que es confonen

Els parònims s'escriuen o sonen gairebé igual, però volen dir coses diferents. A l'examen surten com a opció trampa als textos amb buits, i a les redaccions un error d'aquest tipus canvia el sentit de la frase.

MOT	SIGNIFICAT	EXEMPLE
actitud	**manera de comportar-se**	Té una actitud positiva.
aptitud	**capacitat per fer una cosa**	Té aptitud per a la música.
afecte	**estimació**	Li té molt d'afecte.
efecte	**conseqüència**	La mesura no ha tingut cap efecte.
adoptar	**prendre (una decisió, un fill)**	Han adoptat noves mesures.
adaptar	**ajustar a una altra cosa**	Han adaptat la novel·la al cinema.
prevenir	**evitar un perill**	Cal prevenir els incendis.
preveure	**veure o calcular per endavant**	No havíem previst tanta gent.
infligir	**imposar (un càstig, una derrota)**	Li van infligir una derrota dura.
infringir	**no complir (una norma)**	Ha infringit la llei.
eminent	**molt destacat**	És un eminent científic.
imminent	**que passarà aviat**	L'arribada és imminent.
ratificar	**confirmar**	El parlament ha ratificat l'acord.
rectificar	**corregir**	Ha hagut de rectificar les declaracions.
assolir	**aconseguir**	Hem assolit els objectius.
assolar	**destruir**	La tempesta va assolar la costa.
al·lusió	**referència**	Va fer al·lusió al pressupost.
il·lusió	**esperança, alegria**	Li fa il·lusió el viatge.

1 Més parelles que es confonen

PARELLA	DIFERÈNCIA
orgue / òrgan	L'orgue és l'instrument; l'òrgan, una part del cos o una institució.
tro / tron	El tro sona durant la tempesta; el tron és el seient del rei.
dades / dates	Les dades són informació; les dates, dies del calendari.
mida / mesura	La mida és la dimensió (una talla, un moble a mida); la mesura, l'acció de mesurar o una disposició (prendre mesures).
embús / embut	Un embús és una retenció de trànsit; un embut, l'estri per passar líquids (i «sense embuts», sense dissimular).
tauler / taulell	Al tauler hi ha anuncis o s'hi juga als escacs; al taulell d'un bar o d'una botiga s'hi serveix.
esborrany / esborrador	L'esborrany és la primera versió d'un text; l'esborrador, l'estri per esborrar la pissarra.
els fulls / les fulles	Els fulls són de paper; les fulles, dels arbres.
capsa / caixa	La capsa és petita i de tapa (de sabates); la caixa, més gran (de mudança, de cartró).
addició / addicció	Addició és afegir o sumar; addicció, dependència.
rendible / rentable	Rendible és la forma correcta; «rentable» és un castellanisme.

2 Mots que no volen dir el que sembla

- **Emplenar** un formulari, no «complimentar-lo»: *complimentar* vol dir fer compliments.
- **Constipat** és refredat, no restrenyiment.
- **Molestar** i **destorbar** són correctes; *molestar-se a fer una cosa* vol dir prendre-se la molèstia.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Té una _____ molt positiva davant els problemes.
○ actitud ○ altitud ○ aptitud

2 El medicament encara no ha fet _____.
○ afecte ○ efecta ○ efecte

3 Ha _____ la llei i l'han multat.
○ infligit ○ infringit ○ infrinjit

4 No havíem _____ que vindria tanta gent.
○ prevenit ○ previngut ○ previst

5 L'arribada del temporal és _____.
○ eminent ○ imminent ○ inminent

6 Heu d' _____ el formulari abans de divendres.
○ complimentar ○ cumplimentar ○ emplenar

7 L'equip ha _____ tots els objectius de la temporada.

○ asolit ○ assolat ○ assolit

8 Li fa molta _____ anar a Roma.

○ al·lusió ○ il·lusió ○ ilusió

Les meves notes

Solucions

1. **actitud**. «Actitud»: manera de comportar-se. «Aptitud»: capacitat.
2. **efecte**. «Efecte»: conseqüència. «Afecte»: estimació.
3. **infringit**. «Infringir» una norma; «infligir» un càstig.
4. **previst**. «Preveure»: veure per endavant. Participi: «previst».
5. **imminent**. «Imminent»: que passarà aviat.
6. **emplenar**. Un formulari s'emplena; «complimentar» és fer compliments.
7. **assolit**. «Assolir»: aconseguir. «Assolar»: destruir.
8. **il·lusió**. «Il·lusió»: alegria, esperança. «Al·lusió»: referència.

Barbarismes freqüents

> *Un barbarisme és una paraula o construcció presa d'una altra llengua quan el català ja en té una de pròpia. A l'examen apareixen com a opció trampa, i a les redaccions resten punts de correcció.*

1 Construccions i connectors

EVITA	FES SERVIR
a nivell de	pel que fa a, en l'àmbit de
en base a	a partir de, d'acord amb, segons
en quant a	quant a, pel que fa a
degut a (causal)	a causa de, per
a pesar de	malgrat, tot i
lo que	el que, allò que
tenir que	haver de, caldre
sobre les cinc	cap a les cinc
a la vegada	alhora, al mateix temps
des de que	des que

2 Paraules

EVITA	FES SERVIR
vàries, varis (= diverses)	diverses, diversos
pues	doncs
bueno	bé, bo
vale	d'acord, entesos
entonces	aleshores, llavors
mentres	mentre
aprop	a prop
apart de	a part de
enterar-se	assabentar-se
donar-se compte	adonar-se
conseguir	aconseguir
assumpto	assumpte
aconteixement	esdeveniment

3 Una nota sobre «degut a»

«Degut a» és correcte com a predicat, quan concorda amb el subjecte: *El retard és* ***degut*** *a una avaria*, *la crisi és* ***deguda*** *a…*. El que no és correcte és fer-lo servir com a connector causal a principi de frase: *Degut a la pluja, …* → ***A causa de*** *la pluja, …*

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Hi havia _____ persones esperant a la porta.

○ diverses ○ varies ○ vàries

2 Ens hem d' _____ de l'horari nou.

○ assabentar ○ entera ○ enterar

3 No em vaig _____ que plovia.

○ adonar ○ donar compte ○ enterar

4 Vindré _____ les cinc.

○ cap a ○ sobre ○ sobre de

5 _____ no m'ho diguis, no ho faré.

○ Mentre ○ Mentres ○ Mentrestant

6 Visc molt _____ de l'estació.

○ a prop ○ aprop ○ apropet

7 _____ arribar a temps.

○ Hem d' ○ Tenim d' ○ Tenim que

8 Ho farem _____ les instruccions del manual.

○ a base de ○ d'acord amb ○ en base a

Les meves notes

Solucions

1. **diverses**. «Vàries» amb el sentit de «diverses» és un castellanisme.
2. **assabentar**. «Enterar-se» és un castellanisme: «assabentar-se».
3. **adonar**. «Donar-se compte» és un calc: «adonar-se».
4. **cap a**. Hora aproximada: «cap a».
5. **Mentre**. La conjunció és «mentre», sense s.
6. **a prop**. «A prop» s'escriu separat.
7. **Hem d'**. «Tenir que» és un castellanisme: «haver de».
8. **d'acord amb**. «En base a» és un calc: «d'acord amb», «segons», «a partir de».

Els connectors

> *Els connectors lliguen les idees i fan que un text es llegeixi bé. A l'examen surten als textos amb buits, on cal triar el que encaixa amb el sentit, i compten molt a les redaccions i a l'oral.*

1 Connectors per tipus

PER A...	CONNECTORS
Afegir una idea	a més, a més a més, així mateix, també, alhora
Contrastar	però, tanmateix, no obstant això, ara bé, en canvi, tot i així, així i tot
Donar la **causa**	perquè, ja que, atès que, com que, vist que
Treure'n la **conseqüència**	per tant, així doncs, per conseqüent, per això, de manera que
Ordenar	en primer lloc, d'una banda... de l'altra, tot seguit, després, finalment
Reformular	és a dir, o sigui, dit d'una altra manera
Posar un **exemple**	per exemple, com ara, posem per cas
Concloure	en definitiva, en resum, en conclusió, en suma
Posar una **condició**	si, en cas que, sempre que, només que
Fer una **concessió**	encara que, tot i que, malgrat que, per bé que

2 El que cal mirar a l'examen

- **El sentit.** Abans de mirar les opcions, pregunta't què fa la frase respecte de l'anterior: afegeix, contrasta, en treu una conseqüència? *Ha estudiat molt; **tanmateix**, no ha aprovat* (contrast), no *per tant*.
- **Què ve al darrere.** *Malgrat* i *tot i* van davant d'un nom (*malgrat la pluja*). *Malgrat que*, *tot i que* i *encara que* van davant d'un verb (*malgrat que plou*).
- **La forma exacta.** *Per conseqüent* s'escriu amb g, però *conseqüentment* amb q. *No obstant això* porta «això» quan enllaça frases.

3 Formes que cal evitar

INCORRECTE	CORRECTE
en quant a	quant a, pel que fa a
a nivell de	pel que fa a, en l'àmbit de
degut a (a principi de frase)	a causa de, per
en base a	a partir de, d'acord amb, segons
a pesar de	malgrat, tot i
sinó (per «en cas contrari»)	si no

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Ha estudiat molt; _____, no ha aprovat.

○ és a dir ○ per tant ○ tanmateix

2 Plovia a bots i barrals; _____, vam ajornar l'excursió.

○ en canvi ○ per tant ○ tanmateix

3 _____ la pluja, vam sortir a caminar.

○ Malgrat ○ Malgrat que ○ Tot i que

4 _____ plovia, vam sortir a caminar.

○ A pesar de ○ Malgrat ○ Tot i que

5 Hi ha dos factors: _____, el preu; de l'altra, la qualitat.

○ d'una banda ○ en canvi ○ per contra

6 _____ resultats, estem satisfets.

○ A nivell dels ○ En quant als ○ Pel que fa als

7 Ho va votar tot el consell; _____, la decisió és unànime.

○ en canvi ○ és a dir ○ tanmateix

8 _____ que tothom hi està d'acord, podem començar.

○ Atès ○ Degut ○ En base

Les meves notes

Solucions

1. **tanmateix**. Contrast: «tanmateix».
2. **per tant**. Conseqüència: «per tant».
3. **Malgrat**. Davant d'un nom: «malgrat».
4. **Tot i que**. Davant d'un verb conjugat: «tot i que» (o «malgrat que»).
5. **d'una banda**. Ordenar: «d'una banda… de l'altra».
6. **Pel que fa als**. «A nivell de» i «en quant a» són calcs; cal «pel que fa a».
7. **és a dir**. Reformulació: «és a dir».
8. **Atès**. Causa: «atès que» (o «ja que», «vist que»).

La carta personal

> *La primera tasca escrita del B2 és una carta (o un correu) a un amic, un familiar o un conegut, d'unes **150 paraules**. L'enunciat et dona una situació i uns punts que has de tractar: explicar una notícia, demanar un favor, donar un consell, excusar-te... Es valora que el to sigui proper però que el text estigui ben escrit i ben organitzat.*

Al B1, l'única tasca escrita de l'examen també és una carta. Els consells d'aquesta fitxa hi serveixen igual.

1 Estructura

PART	QUÈ HI VA
Lloc i data	Opcional en un correu, però queda bé en una carta: *Girona, 3 de novembre de 2026*.
Salutació	*Estimada Laia,* o *Hola, Pere!* En una carta personal, darrere de la salutació hi pot anar coma o dos punts.
Introducció	Una frase per connectar: *Feia temps que no et deia res*, *Moltes gràcies per la teva carta*.
Desenvolupament	Tots els punts que demana l'enunciat, un paràgraf per a cada idea important.
Tancament	Una proposta o un desig: *A veure si ens veiem aviat*, *Ja em diràs alguna cosa*.
Comiat i signatura	*Una abraçada*, *Petons*, *Records a tothom*, i el teu nom.

2 El to

Tracta el destinatari de **tu** i mantén-ho fins al final. El to és col·loquial, però no vol dir escriure com en un missatge de mòbil: res d'abreviatures (*q*, *xq*, *tb*) ni d'emoticones, i la puntuació i l'ortografia compten igual que en un text formal.

3 Fórmules útils

- Per començar: *Com estàs? Jo, molt bé*; *T'escric per explicar-te que...*; *Perdona que hagi trigat tant a respondre't*.
- Per donar una notícia: *No t'ho creuràs, però...*; *Tinc una bona notícia: ...*
- Per demanar un favor: *Et volia demanar si em podries...*; *Em faries un gran favor si...*
- Per aconsellar: *Jo, si fos tu, ...*; *Per què no proves de...?*; *Potser et convindria...*
- Per acabar: *Escriu-me quan puguis*; *Tinc moltes ganes de veure't*.

! Errors habituals

- × Deixar-se algun dels punts de l'enunciat. Abans de començar, numera'ls i comprova al final que hi són tots.
- × Passar-se molt de llarg o quedar-se curt: compta les paraules d'un paràgraf i calcula.
- × *«Querida»*, *«Un beso»* o *«Bueno»*: en català, *Estimada*, *Un petó* i *Bé* (o *Doncs*).
- × Barrejar *tu* i *vostè*: si comences amb *t'escric*, no acabis amb *li agraeixo*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 _____ Laia, quant de temps sense saber res de tu!

○ Benvolguda senyora ○ Estimada ○ Querida

2 Doncs _____, t'explico què vaig fer l'estiu passat.

○ be ○ bé ○ bueno

3 Et volia demanar si em _____ deixar la teva tenda de campanya.

○ podràs ○ podries ○ puguessis

4 Jo, si _____ tu, hi aniria.

○ era ○ fos ○ seria

5 Tinc moltes ganes de _____.

○ verte ○ veure-et ○ veure't

6 Escriu-me aviat. Una _____,

○ abraçada ○ abraçament ○ abrazo

Les meves notes

Solucions

1. **Estimada**. En una carta personal, «Estimada»; «Benvolguda senyora» és per a un text formal.
2. **bé**. «Bueno» és un castellanisme; «bé» porta accent.
3. **podries**. Per demanar un favor amb cortesia, condicional: em podries.
4. **fos**. Si + imperfet de subjuntiu: si fos tu.
5. **veure't**. Darrere de verb acabat en vocal, «te» s'apostrofa: veure't.
6. **abraçada**. El comiat proper és «una abraçada» (o «petons»).

El text semiformal del B2

> *La segona tasca escrita del B2 és un text d'unes **180 paraules**, una mica més formal que la carta: per exemple, una carta de queixa a una empresa, una sol·licitud a l'ajuntament, un text d'opinió per a la revista del barri o la descripció d'un lloc per a un web. Normalment pots triar entre dues o tres propostes.*

1 Abans d'escriure

- **A qui escrius?** A una empresa o a una institució, de **vostè**; a la revista del barri o de l'escola, a un públic general.
- **Per què?** Queixar-te, demanar, opinar o descriure. L'objectiu marca el to i l'estructura.
- **Quins punts demana l'enunciat?** Fes una llista i comprova al final que els has tractat tots.

2 Estructura segons el tipus

TIPUS	ESTRUCTURA
Queixa o reclamació	Salutació formal. Qui ets i per què escrius. Què ha passat (dates, dades concretes). Què demanes. Comiat formal.
Sol·licitud	Salutació formal. Presentació. Què demanes i per què. Agraïment i comiat.
Opinió	Títol. El tema i la teva opinió (tesi). Dos o tres arguments, un per paràgraf. Conclusió.
Descripció	Títol. Presentació del lloc o de l'activitat. Detalls ordenats (de general a particular). Valoració o recomanació.

3 Fórmules útils

- Salutació formal: *Benvolguts senyors:*, *Benvolguda senyora:* (amb dos punts).
- Per presentar-te: *Em dic... i soc client de...*, *Us escric com a veïna del carrer...*
- Per queixar-te: *Lamento haver d'informar-vos que...*, *No és la primera vegada que...*
- Per demanar: *Us agrairia que...* (amb subjuntiu: *que em retornéssiu els diners*), *Us prego que...*
- Per opinar: *Al meu parer*, *Des del meu punt de vista*, *Estic convençut que...*
- Per acabar: *Esperant la vostra resposta, us saludo atentament,* o simplement *Atentament,*.

! Errors habituals

- × *«Sense altre particular»* és un calc del castellà: acaba amb *Atentament*.
- × *«Estimats senyors»* en una queixa queda massa proper: *Benvolguts senyors*.
- × Barrejar *vostè* i *vós* (*Li escric... us agrairia*): tria'n un i mantén-lo.
- × Un text d'opinió sense opinió: digues clarament què en penses al principi i repeteix-ho a la conclusió.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Benvolguts senyors _____

○ , ○ : ○ .

2 Us escric per _____ del mal servei que vaig rebre el dia 3.

○ queixar-me ○ queixar-se ○ quexar-me

3 Us agrairia que em _____ l'import de la factura.

○ retornareu ○ retornéssiu ○ retorneu

4 _____ , crec que el parc s'hauria de tancar a la nit.

○ Al meu entendre de ○ Al meu parer ○ En el meu parer

5 Per acabar la carta de queixa: « _____ ,»

○ Atentament ○ Sense altre particular ○ Un petó

6 No és la primera vegada que el tren _____ tard aquest mes.

○ arriba ○ arribes ○ arribi

Les meves notes

Solucions

1. **:**. Darrere de la salutació formal van dos punts.
2. **queixar-me**. Queixar-se, amb pronom de primera persona: queixar-me.
3. **retornéssiu**. Agrairia que + imperfet de subjuntiu: retornéssiu.
4. **Al meu parer**. Per introduir l'opinió: «al meu parer» o «al meu entendre» (sense «de»).
5. **Atentament**. El comiat formal és «Atentament».
6. **arriba**. No és la primera vegada que + indicatiu: arriba.

El text informatiu del C1

> *A l'àrea 1 del C1, primer llegeixes uns documents sobre un tema i després escrius dos textos. El primer és un text **informatiu** d'unes **180–200 paraules**, per exemple, un apartat del web d'una entitat o un full informatiu per als usuaris d'un servei. Has d'aprofitar la informació dels documents, però **sense copiar-ne frases**: es valora que la reformulis.*

1 Com treballar els documents

1. **Llegeix l'enunciat primer.** Qui llegirà el text i què necessita saber? Això decideix quina informació és rellevant.
2. **Subratlla només el que serveix** per a l'objectiu. Els documents sempre porten més dades de les que caben.
3. **Agrupa les idees** en tres o quatre blocs (què és, per a qui, com funciona, on adreçar-se...).
4. **Escriu amb les teves paraules.** Canvia l'estructura de les frases, no només algun mot.

2 Estructura

PART	QUÈ HI VA
Títol	Breu i clar: *Com sol·licitar l'ajut per al lloguer*.
Introducció	Una o dues frases que diguin de què va i a qui s'adreça.
Cos	La informació en paràgrafs curts, ordenada de més a menys important. Si cal, una enumeració.
Tancament	On trobar més informació o què cal fer a continuació.

3 El registre

- To **neutre i objectiu**: no hi posis la teva opinió.
- Si t'adreces al lector, fes-ho de manera coherent (*vostè*, *vosaltres* o formes impersonals, però no barrejades).
- Frases clares i no gaire llargues. Connectors d'ordre i d'addició: *en primer lloc*, *a més*, *així mateix*, *finalment*.

4 Reformular sense copiar

DOCUMENT	REFORMULACIÓ
Els interessats hauran de presentar la sol·licitud abans del 15 de març.	*El termini per demanar l'ajut acaba el 15 de març.*
El servei té un cost de 5 euros per sessió.	*Cada sessió costa 5 euros.*
L'entitat va ser fundada el 1998 per un grup de famílies.	*Un grup de famílies va crear l'entitat el 1998.*

! Errors habituals

- × Copiar frases dels documents: penalitza.
- × Posar-hi tota la informació: cal seleccionar.
- × Passar-se de les 200 paraules o no arribar a les 180.
- × Barrejar-hi opinions (*crec que és una molt bona iniciativa*): això és per al segon text, l'argumentatiu. Mira la fitxa de l'article d'opinió.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 En un text informatiu, la teva opinió _____.

○ ha d'anar a la conclusió ○ ha d'anar al principi ○ no hi ha de sortir

2 Document: «Els interessats hauran de presentar la sol·licitud abans del 15 de març». La millor reformulació és: «_____».

○ Abans del 15 de març els interessats hauran de presentar la sol·licitud
○ El termini per demanar-ho acaba el 15 de març
○ Els interessats hauran de presentar la sol·licitud abans del 15 de març

3 _____ lloc, cal omplir el formulari del web.

○ A primer ○ En primer ○ Primer de

4 L'activitat és gratuïta. _____, cal inscriure-s'hi abans.

○ Així mateix ○ Ara bé ○ Per tant

5 El text informatiu del C1 ha de tenir unes _____ paraules.

○ 100–120 ○ 180–200 ○ 300–350

6 Per a més informació, _____ a l'oficina d'atenció ciutadana.

○ adreceu-vos ○ adreceu-vos ○ dirigiu-se

Les meves notes

Solucions

1. **no hi ha de sortir**. El text informatiu és neutre; l'opinió és per al text argumentatiu.
2. **El termini per demanar-ho acaba el 15 de març**. Cal reformular: canviar l'estructura, no només l'ordre de les paraules.
3. **En primer**. El connector és «en primer lloc».
4. **Ara bé**. Contrast entre «gratuïta» i «cal inscriure-s'hi»: ara bé.
5. **180–200**. La tasca demana unes 180–200 paraules.
6. **adreceu-vos**. Adreçar-se, imperatiu de vosaltres: adreceu-vos (la ç passa a c davant de e).

El correu electrònic formal

> *El correu formal és una de les tasques escrites més habituals de l'examen, sovint amb un document adjunt que també cal redactar. El que es valora és que el text sigui adequat a la situació: a qui escrius, per què i amb quin to.*

1 Estructura

PART	QUÈ HI VA
Assumpte	Breu i concret: *Sol·licitud d'ajut per al projecte de reciclatge*.
Salutació	*Benvolgut senyor Roca:*, *Benvolguda directora:*, *Benvolguts senyors:*. Darrere, **dos punts**, no coma.
Primer paràgraf	Qui ets i per què escrius. *M'adreço a vostè com a presidenta de l'AMPA per…*
Desenvolupament	Les dades, els arguments o la proposta, en paràgrafs curts, un per idea.
Petició o tancament	Què esperes que faci el destinatari. *Li agrairia que…*, *Resto a la seva disposició per a qualsevol aclariment.*
Comiat i signatura	*Atentament,* o *Cordialment,* i a sota el nom i, si cal, el càrrec.

2 Tractament

En un correu formal, el més habitual és **vostè** (o **vostès**). Si tries **vós**, mantén-lo fins al final. L'error que més penalitza és barrejar-los: *Li escric… us agrairia…*

3 Fórmules útils

- Per adjuntar: *Li adjunto el pressupost*, *Trobarà adjunt l'informe*, *Li envio adjunta la proposta*.
- Per demanar: *Li agrairia que em fes arribar…*, *Li prego que…*
- Per tancar: *Resto a l'espera de les seves notícies*, *Gràcies per endavant per la seva atenció*.

! Errors habituals

- × *«Sense altre particular»* és un calc del castellà: acaba directament amb *Atentament*.
- × *«Estimat/da»* és correcte, però en un correu a algú que no coneixes queda massa proper; *Benvolgut/da* és la fórmula estàndard.
- × Un correu formal no porta emoticones ni abreviatures com *q* o *xq*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 _____ senyora Vidal:

○ Apreciadíssima ○ Benvolguda ○ Hola

2 Benvolgut senyor Roca _____ Li escric per demanar-li informació sobre el curs.

○ , ○ ; ○ :

3 Li _____ el pressupost que em va demanar.

○ adjunto ○ adjuntó ○ ajunto

4 Li agrairia que em _____ abans de divendres.

○ respon ○ respondria ○ respongués

5 Resto a la seva _____ per a qualsevol aclariment.

○ disponibilitat ○ disposició ○ dispossició

6 Per acabar el correu: «_____, Marta Puig, cap de Recursos Humans».

○ Atentament ○ Petons ○ Sense altre particular

Les meves notes

Solucions

1. **Benvolguda**. La salutació formal estàndard és «Benvolgut/da».
2. **:**. Darrere de la salutació, en català van dos punts.
3. **adjunto**. «Adjuntar»: enviar un document amb el correu. «Ajuntar» és unir.
4. **respongués**. «Agrairia que» porta imperfet de subjuntiu.
5. **disposició**. La fórmula és «restar a la seva disposició».
6. **Atentament**. «Sense altre particular» és un calc del castellà; el comiat formal és «Atentament».

L'article d'opinió i els arguments

> *L'article d'opinió defensa una postura personal sobre un tema. Va signat i, per tant, s'hi pot fer servir la primera persona. El que el fa bo no és l'opinió en si, sinó com la defenses.*

1 Estructura

1. **Títol** breu i suggeridor, que en doni una pista sense explicar-ho tot.
2. **Introducció**: presenta el tema i deixa clara la teva **tesi** (la idea que defensaràs).
3. **Arguments**: dos o tres, cadascun en un paràgraf, de més febles a més forts.
4. **Contraargument i refutació**: reconeix una idea contrària i explica per què no et convenç.
5. **Conclusió**: reprèn la tesi amb altres paraules i, si vols, acaba amb una proposta o una pregunta.

2 Tipus d'arguments

TIPUS	EXEMPLE
D'autoritat	Segons l'Organització Mundial de la Salut, …
De dades	Un de cada tres joves dorm menys de set hores.
D'exemple	A Finlàndia, on s'ha aplicat aquesta mesura, …
D'analogia	Prohibir-ho és com tancar la biblioteca perquè hi ha llibres que no ens agraden.
De causa i conseqüència	Si s'apugen els lloguers, els joves no es poden emancipar.
D'experiència personal	Quan vaig viure a l'estranger, vaig descobrir que…
De sentit comú	Tothom sap que la prevenció surt més barata que la cura.

Els més sòlids són els d'autoritat, de dades i d'exemple. Els de sentit comú i d'experiència personal convencen menys si van sols.

3 Connectors per argumentar

- Introduir la tesi: *al meu parer*, *des del meu punt de vista*, *considero que*.
- Afegir arguments: *a més*, *així mateix*, *d'altra banda*.
- Concedir i refutar: *és cert que…; ara bé,…*, *tot i que…*, …
- Concloure: *en definitiva*, *per tot plegat*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 «Segons l'Organització Mundial de la Salut, un de cada tres adolescents dorm poc.» És un argument _____.

○ d'analogia ○ d'autoritat ○ d'experiència personal

2 «Quan jo estudiava, ningú no tenia mòbil a classe.» És un argument _____.

○ d'autoritat ○ d'experiència personal ○ de dades

3 «Prohibir el mòbil a l'escola és com prohibir la calculadora fa trenta anys.» És un argument _____.

○ d'analogia ○ d'autoritat ○ de causa i conseqüència

4 «És cert que el mòbil distreu; _____, també pot ser una eina d'aprenentatge.»

○ ara bé ○ és a dir ○ per tant

5 La tesi d'un article d'opinió es presenta _____.

○ a la introducció i es reprèn a la conclusió ○ a mig text, entre dos arguments ○ només a l'última frase

6 En un article d'opinió, la primera persona del singular _____.

○ es pot fer servir ○ no es pot fer servir mai ○ s'ha de fer servir a cada frase

Les meves notes

Solucions

1. **d'autoritat**. Es recolza en una institució reconeguda: argument d'autoritat (i de dades).
2. **d'experiència personal**. Parteix de la vivència de l'autor.
3. **d'analogia**. Compara la situació amb una altra de semblant.
4. **ara bé**. Concessió i refutació: es reconeix una idea i després s'hi contraposa una altra.
5. **a la introducció i es reprèn a la conclusió**. El lector ha de saber des del principi què defensa l'autor.
6. **es pot fer servir**. L'article va signat: l'autor pot parlar en primera persona.

L'editorial

> *L'editorial expressa l'opinió del **mitjà de comunicació**, no d'una persona. Per això no va signat i té un to més institucional que l'article d'opinió.*

1 Diferències amb l'article d'opinió

	ARTICLE D'OPINIÓ	EDITORIAL
Qui opina	**L'autor, que el signa**	El diari, sense signatura
Persona	**Jo, al meu parer**	Impersonal o nosaltres: *aquest diari considera*, *creiem*
Punt de partida	**Qualsevol tema**	Un fet d'actualitat
To	**Pot ser personal, irònic**	Seriós, mesurat

2 Estructura

1. **Títol** curt, sovint valoratiu: *Una mesura que arriba tard*.
2. **El fet**: què ha passat, en poques línies.
3. **La valoració**: què en pensa el diari.
4. **Els arguments** que la sostenen.
5. **La conclusió**: una proposta, una exigència o una crida a algú concret (el govern, la ciutadania).

3 Fórmules útils

- Valorar: *És una bona notícia que…*, *Resulta preocupant que…*, *No es pot acceptar que…*
- Proposar: *Cal que…*, *Seria convenient que…*, *Les administracions haurien de…*

Compte: *«hi ha que»* i *«tenim que»* són castellanismes; cal *cal* o *hem de*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Un editorial expressa l'opinió _____.

○ d'un col·laborador que el signa ○ del mitjà de comunicació ○ dels lectors

2 En un editorial s'evita _____.

○ la primera persona del plural ○ la primera persona del singular ○ la tercera persona

3 Un editorial normalment parteix _____.

○ d'un fet d'actualitat ○ d'una experiència de l'autor ○ d'una història de ficció

4 «Aquest diari considera que la mesura arriba tard.» Aquesta frase és pròpia _____.

○ d'un editorial ○ d'una crítica ○ d'una notícia

5 La conclusió d'un editorial sol _____.

○ explicar la trama ○ fer una proposta o una crida ○ presentar l'autor

6 «_____ que el govern rectifiqui com més aviat millor.»

○ Cal ○ Hi ha que ○ Tenim que

Les meves notes

Solucions

1. **del mitjà de comunicació**. L'editorial no va signat perquè és la veu del diari.
2. **la primera persona del singular**. No parla cap persona concreta: impersonal o «nosaltres».
3. **d'un fet d'actualitat**. Comenta i valora un fet recent.
4. **d'un editorial**. El diari parla en nom propi per valorar un fet.
5. **fer una proposta o una crida**. Acaba amb una exigència o una proposta concreta.
6. **Cal**. «Hi ha que» i «tenim que» són castellanismes.

La crítica

> *La crítica combina informació i opinió: presenta una obra (de teatre, cinema, televisió o literatura) i la valora amb arguments. El lector ha d'acabar sabent de què va i si val la pena.*

1 Parts

1. **Títol** que reflecteixi la teva valoració.
2. **Dades bàsiques**: títol de l'obra, autor o director, intèrprets principals, lloc i dates.
3. **Sinopsi breu**: de què va, **sense revelar el final**.
4. **Valoració argumentada**: què funciona i què no, i per què.
5. **Conclusió**: valoració global i recomanació (o no).

2 Lèxic específic

ÀMBIT	MOTS
Teatre	repartiment, posada en escena, escenografia, vestuari, il·luminació, direcció, dramaturgia
Cinema i televisió	guió, muntatge, fotografia, banda sonora, pla, capítol, temporada
Llibres	narrador, trama, personatges, ritme, estil, prosa

3 Valorar amb arguments

No n'hi ha prou de dir que una cosa és «bona» o «dolenta». Concreta: *La interpretació de la protagonista és magistral: transmet cada emoció sense estridències. El ritme decau a la segona meitat, que s'allarga més del compte.*

Evita els col·loquialismes (*guai*, *flipant*) i els castellanismes del món de l'espectacle: *repartiment*, no «reparto»; *guió*, no «guion».

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 En una crítica teatral, el conjunt d'actors és el _____.

○ plantell ○ repartiment ○ reparto

2 La sinopsi d'una crítica _____.

○ explica el final amb detall ○ no és necessària ○ no revela el final

3 Els decorats i l'ambientació de l'escenari són l'_____.

○ escenari ○ escenificació ○ escenografia

4 «La interpretació de la protagonista és _____: transmet cada emoció sense estridències.»

○ flipant ○ guai ○ magistral

5 Una bona crítica acaba amb _____.

○ la biografia de l'autor ○ la fitxa tècnica ○ una valoració global o una recomanació

6 El text d'una pel·lícula, amb els diàlegs i les escenes, és el _____.

○ guió ○ guion ○ llibret

Les meves notes

Solucions

1. **repartiment**. «Reparto» és un castellanisme: «repartiment».
2. **no revela el final**. El lector encara no ha vist l'obra: no s'explica el desenllaç.
3. **escenografia**. «Escenografia»: el conjunt d'elements que creen l'espai de l'obra.
4. **magistral**. En una crítica escrita cal un registre formal.
5. **una valoració global o una recomanació**. La conclusió diu si val la pena.
6. **guió**. «Guió», amb accent; «guion» és castellà. El «llibret» és el text d'una òpera.

La notícia

> *La notícia informa d'un fet d'actualitat de manera objectiva. A l'examen sovint cal redactar-la a partir d'un àudio o d'uns documents: no s'hi pot afegir opinió.*

1 Parts

- **Titular**: breu, amb el verb en present i sense punt final. *L'Ajuntament amplia l'horari de les biblioteques*.
- **Entradeta**: el primer paràgraf, que respon les sis preguntes bàsiques: **què**, **qui**, **quan**, **on**, **com** i **per què**.
- **Cos**: els detalls, de més a menys importants.

2 La piràmide invertida

El més important va al principi. Si es retallés la notícia per baix, el lector encara tindria la informació essencial. Per això no hi ha conclusió com en un text argumentatiu.

3 Objectivitat

- Escriu en **tercera persona**.
- No valoris: *una mesura encertada* és opinió; *una mesura que afectarà 3.000 famílies* és informació.
- Atribueix les opinions a qui les diu: *segons la regidora*, *fonts del departament asseguren que…*

4 Verbs per citar

Varia el verb *dir*: *afirmar*, *assegurar*, *explicar*, *remarcar*, *anunciar*, *lamentar*, *reconèixer*, *advertir*. Cadascun té un matís: *lamentar* mostra disgust, *reconèixer* admet una cosa negativa.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 El titular d'una notícia _____.

○ acaba amb punt ○ és sempre una pregunta ○ té el verb en present i no porta punt final

2 L'entradeta ha de respondre _____.

○ només qui i on ○ què en pensa el periodista ○ què, qui, quan, on, com i per què

3 L'estructura de la notícia és la de _____.

○ la carta formal ○ la piràmide invertida ○ plantejament, nus i desenllaç

4 En una notícia, el periodista escriu en _____.

○ primera persona del singular ○ segona persona ○ tercera persona

5 L'alcaldessa ha _____ que les obres no acabaran fins a l'estiu.

○ reconeguda ○ reconegut ○ reconeixent

6 «Una mesura encertada que agradarà a tothom» en una notícia és _____.

○ un bon titular ○ una dada objectiva ○ una valoració que cal evitar

Les meves notes

Solucions

1. **té el verb en present i no porta punt final**. Titular breu, en present, sense punt.
2. **què, qui, quan, on, com i per què**. Les sis preguntes bàsiques de la informació.
3. **la piràmide invertida**. El més important va al principi.
4. **tercera persona**. La tercera persona dona objectivitat.
5. **reconegut**. Verb de dicció en perfet: «ha reconegut». «Reconèixer» indica que admet una cosa negativa.
6. **una valoració que cal evitar**. La notícia no opina: les valoracions s'atribueixen a qui les fa.

L'entrada de blog

> *L'entrada de blog és el text més proper de l'examen. Pots fer servir la primera persona, tutejar el lector i explicar experiències. Però continua sent un examen de C2: el català ha de ser correcte i ric.*

1 Característiques

- **To proper**: primera persona, el lector de tu, preguntes retòriques.
- **Registre semiformal**: sense castellanismes ni abreviatures de xat, encara que el to sigui distès.
- **Barreja informació i opinió**: consells, experiència personal i alguna dada.

2 Estructura

1. **Títol** breu i atractiu: *Cinc trucs per no oblidar l'anglès a l'estiu*.
2. **Entrada** que enganxi: una anècdota, una pregunta o una dada sorprenent.
3. **Cos** en paràgrafs curts, amb subtítols o una llista si hi ha consells.
4. **Tancament** que convidi a participar: *I tu, quins trucs hi afegiries? Deixa-ho als comentaris.*

! Errors habituals

× Confondre proper amb col·loquial: *bueno*, *vale* o *o sigui* continuen essent incorrectes.

× Acabar amb fórmules de carta (*Atentament*): un blog no és un correu.

× Escriure un sol bloc de text: a la pantalla es llegeix molt pitjor.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 En una entrada de blog, el to pot ser _____.

○ administratiu ○ col·loquial i amb castellanismes ○ proper, però amb un català correcte

2 Per adreçar-se al lector, en un blog és habitual _____.

○ el tu ○ el vostè amb fórmules de carta ○ evitar-lo sempre

3 Per fer-lo fàcil de llegir, convé fer servir _____.

○ frases sense puntuació ○ paràgrafs curts i subtítols ○ un sol paràgraf llarg

4 Una bona manera d'acabar una entrada és _____.

○ convidar el lector a comentar ○ escriure «Atentament» ○ repetir el títol

5 El títol d'una entrada de blog ha de ser _____.

○ breu i atractiu ○ tan llarg com es pugui ○ una data

6 «_____, avui us explico com vaig aprendre italià en sis mesos.»

○ Bé ○ Bueno ○ Pues

Les meves notes

Solucions

1. **proper, però amb un català correcte**. Proper no vol dir col·loquial: a l'examen el català ha de ser correcte.
2. **el tu**. Un blog parla de tu a tu amb el lector.
3. **paràgrafs curts i subtítols**. A la pantalla, els blocs curts es llegeixen millor.
4. **convidar el lector a comentar**. El blog busca la participació del lector.
5. **breu i atractiu**. El títol ha de cridar l'atenció.
6. **Bé**. «Bueno» i «pues» són castellanismes, fins i tot en un text proper.

El paràgraf i la puntuació

> *Un bon text no només ha de ser correcte: ha d'estar ben organitzat. La unitat bàsica és el paràgraf, i la puntuació és el que el fa llegible.*

1 El paràgraf

- **Una idea principal per paràgraf.** Si canvies d'idea, canvia de paràgraf.
- **Frase temàtica** al principi, que anuncïi de què parla el paràgraf; les altres frases la desenvolupen.
- **Ni massa curts ni massa llargs**: un paràgraf d'una sola frase sol ser poc desenvolupat; un de mitja pàgina en sol amagar dos.
- **Connectors entre paràgrafs** que mostrin la relació: *d'altra banda*, *ara bé*, *en definitiva*.

2 La coma

- **Mai entre el subjecte i el verb**, encara que el subjecte sigui llarg: *Els alumnes que han aprovat totes les assignatures podran matricular-se*.
- Sí que envolta els incisos i les explicatives: *La directora, que acaba d'arribar, ho explicarà*.
- Darrere d'un complement avançat llarg o d'un connector: *Tanmateix, no hi va anar*.

3 Els dos punts i les enumeracions

- Els **dos punts** anuncien una enumeració, una explicació o una cita: *Cal portar tres coses: el DNI, el resguard i un bolígraf*.
- Darrere dels dos punts, **minúscula**, tret que comenci una cita o vingui un nom propi.
- Si els elements de l'enumeració ja porten comes, se separen amb **punt i coma**: *Hi havia representants de Lleida, la capital; de Tàrrega, i de Balaguer*.
- **Etc.** va sense *i* al davant i amb punt: *pomes, peres, taronges, etc.*

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Cada paràgraf ha de desenvolupar _____.

○ totes les idees del text ○ una idea per frase ○ una idea principal

2 «Els alumnes que han aprovat totes les assignatures _____ podran matricular-se.»

○ , ○ ; ○ (cap signe)

3 «Cal portar tres coses _____ el DNI, el resguard i un bolígraf.»

○ , ○ ; ○ :

4 Quan els elements d'una enumeració ja porten comes, se separen amb _____.

○ dos punts ○ guions ○ punt i coma

5 «Vam comprar pomes, peres, taronges _____»

○ i etc. ○ , etc. ○ , etcètera...

6 «Ho tinc clar: _____ hi aniré.»

○ no ○ No ○ NO

Les meves notes

Solucions

1. **una idea principal**. Una idea principal per paràgraf.
2. **(cap signe)**. No es posa mai coma entre el subjecte i el verb.
3. **:**. Els dos punts anuncien una enumeració.
4. **punt i coma**. El punt i coma separa elements que ja tenen comes a dins.
5. **, etc.**. «Etc.» va sense «i» i amb punt.
6. **no**. Darrere de dos punts, minúscula (tret d'una cita o un nom propi).

La prova oral del B2 i del C1

> *La prova oral es fa davant d'examinadors i es valora que t'expressis amb fluïdesa, amb un lèxic adequat i amb correcció, i que organitzis bé el que dius. El format canvia entre el B2 i el C1.*

1 Com és

NIVELL	PARTS
B2 (uns 30 minuts)	Una **intervenció individual** sobre un tema, una **tasca conjunta** amb un altre candidat (per exemple, posar-vos d'acord per triar una opció) i una **conversa** amb l'examinador.
C1	Un **monòleg de 3–4 minuts** a partir d'un àudio que escoltes dues vegades (tens 10 minuts per preparar-te un guió) i un **diàleg formal de 4–5 minuts** amb l'examinador.

2 El monòleg o la intervenció individual

- **Fes un esquema, no un text.** Tres o quatre paraules clau per a cada part: si ho escrius tot, acabaràs llegint.
- **Estructura:** presenta el tema, desenvolupa dues o tres idees amb exemples i acaba amb una conclusió o la teva opinió.
- **Al C1, parteix de l'àudio però no el repeteixis:** resumeix-ne les idees principals i aporta-hi la teva visió.
- Controla el temps: quedar-se molt curt és tan dolent com no acabar.

3 La tasca conjunta i el diàleg

- Escolta i reacciona al que diu l'altra persona: *Tens raó, però...*, *Hi estic d'acord en part*, *Què et sembla si...?*
- No monopolitzis la conversa: fes preguntes i deixa parlar.
- Si no entens una pregunta, demana-ho: *Perdoni, m'ho podria repetir?*

4 Connectors orals útils

- Per començar: *Doncs bé*, *El tema que tractaré és...*
- Per ordenar: *En primer lloc*, *D'altra banda*, *Pel que fa a...*
- Per guanyar temps sense crosses: *Deixa'm pensar*, *Com ho diria...*, *És a dir* (i no *«o sigui»*, *«bueno»*, *«vale»*).
- Per acabar: *En resum*, *Per acabar*, *En definitiva*.

5 Errors que es noten

- *«Bueno»*, *«vale»*, *«pues»*, *«o sigui»*: en català, *bé*, *d'acord*, *doncs*, *és a dir*.
- *«Tenir que»*: *haver de* (*he de dir*, no *«tinc que dir»*).
- *«Hi han»*: *hi ha*, sempre en singular.
- Pronoms febles que desapareixen: *ja n'he parlat*, *no hi estic d'acord*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Per guanyar temps mentre penses, millor dir « _____ ».

○ Bueno ○ Deixa'm pensar ○ O sigui

2 _____ dir que no hi estic d'acord.

○ He de ○ Tinc de ○ Tinc que

3 A la meva ciutat _____ molts parcs.

○ han ○ hi ha ○ hi han

4 Del tema de l'habitatge, ja _____ he parlat abans.

○ hi ○ l' ○ n'

5 Perdoni, m'ho _____ repetir?

○ podria ○ pots ○ pugui

6 Per tancar el monòleg: « _____ , crec que cal invertir més en transport públic».

○ En definitiva ○ Pues ○ Vale

Les meves notes

Solucions

1. **Deixa'm pensar**. «Bueno» i «o sigui» són crosses que es noten molt.
2. **He de**. L'obligació és «haver de»: he de dir.
3. **hi ha**. Haver-hi és impersonal: sempre «hi ha».
4. **n'**. Parlar d'una cosa: en parlar. Ja n'he parlat.
5. **podria**. Amb l'examinador, de vostè i amb condicional de cortesia: podria.
6. **En definitiva**. «En definitiva» o «en resum» per concloure; «vale» i «pues» són castellanismes.

La prova oral

> *A la prova oral del model CIFALC tens un temps per preparar-te a partir d'uns documents, fas un monòleg i després converses amb els examinadors. Altres organismes tenen formats diferents: consulta el model del teu.*

1 Com és

PART	DURADA	QUÈ HI FAS
Preparació	**30 minuts**	Llegeixes els documents i prepares un esquema.
Monòleg	**5 a 7 minuts**	Exposes el tema i hi dones la teva opinió.
Interacció	**2 a 3 minuts**	Respons les preguntes dels examinadors.

2 La preparació

- Fes un **esquema**, no un text sencer: si el llegeixes, sonarà llegit i perdràs naturalitat.
- Marca'n les **dades** dels documents que vols citar: una xifra o un exemple concret dona solidesa.
- Decideix l'**opinió** que defensaràs i un o dos arguments.

3 L'estructura del monòleg

1. **Presentació**: el tema i les parts. *Avui parlaré de... Primer explicaré..., després... i, per acabar, ...*
2. **Desenvolupament**: la informació dels documents, ordenada, amb la teva valoració.
3. **Conclusió**: resum i opinió final. *En definitiva, ...*

4 Connectors orals

Ordenen el discurs i et donen temps per pensar: *pel que fa a*, *d'altra banda*, *és a dir*, *per posar un exemple*, *tornant al que deia*, *per acabar*. Evita les crosses col·loquials: *bueno*, *o sigui*, *vale*, *pues*.

5 La pronúncia

Es valora que sigui natural i correcta en la teva varietat: les vocals neutres, la essa sonora (*casa*, *rosa*) i la ela geminada (*col·legi*).

6 La interacció

Escolta bé la pregunta, respon-la directament i argumenta la resposta. Si no estàs d'acord amb un plantejament, pots dir-ho amb educació: *Entenc el que diu, però jo ho veig d'una altra manera*.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1 Al model CIFALC, abans del monòleg tens _____ per preparar-lo.

○ 30 minuts ○ 5 minuts ○ una hora

2 El monòleg dura _____.

○ 1 o 2 minuts ○ de 5 a 7 minuts ○ més de 15 minuts

3 Durant la preparació, el més útil és fer _____.

○ res: és millor improvisar ○ un esquema amb les idees principals ○ un text sencer per llegir-lo

4 Per començar el monòleg, és bo _____.

○ començar per la conclusió ○ disculpar-se pels nervis ○ presentar el tema i anunciar-ne les parts

5 Per passar a una altra idea, un bon connector oral és _____.

○ bueno ○ d'altra banda ○ o sigui

6 A la interacció, els examinadors esperen que _____.

○ repeteixis el monòleg ○ responguis directament i argumentis ○ responguis només sí o no

Les meves notes

Solucions

1. **30 minuts**. Hi ha 30 minuts de preparació amb els documents.
2. **de 5 a 7 minuts**. Entre 5 i 7 minuts.
3. **un esquema amb les idees principals**. Un esquema t'ordena sense que soni llegit.
4. **presentar el tema i anunciar-ne les parts**. Anunciar l'estructura ajuda els examinadors a seguir-te.
5. **d'altra banda**. «Bueno» és un castellanisme i «o sigui» és una crossa col·loquial.
6. **responguis directament i argumentis**. És una conversa: respon el que et pregunten i argumenta-ho.